

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație, cultură profesională
și afirmare națională a Asociației Învățătorilor Secția Sălaj

== Anul XVII. — Zălau, Aprilie 1940. — Nr. 8. ==

C U P R I N S U L :

- Gh. Corniș-Pop : Gând fulgerat 327
Leontin Filip : Sf. Ioan de la Salle, un apostol al
tinerimii 330
G. Selyben : Preocupări învățărești 335
I. Ardeleanu-Sen. : Iosif Cosmuția 339

PAGINA ȘCOALEI DE COPII MICI

- Sanminaura : Gânduri... primăverii 345
Alex. Trifu Halas : Dare de seamă 350

PAGINA JURIDICĂ

- Dr. Ionel Ciobanu : Condica proceselor învățărești . . 352

CĂRȚI — REVISTE

Școala și Viața. (355). — Buletinul Cărții. (356).

CRONICĂ — INFORMAȚIUNI

Adunarea generală extraordinară a Asociației regionale a învățătorilor din
Ardeal, Crișana și Maramureș. (357).

Pagina Asociației

Buletinul Inspectoratului Școlar Județean

Pagina Băncii

Poșta Redacției

ȘCOALA NOASTRĂ

**Revistă lunară de educație, cultură profesională și
afirmare națională a Asociației Învățătorilor din Sălaj.**

Apare la 25 a fiecărei luni, cu excepția lunilor Iulie și August

Redactori: Gh. Corniș-Pop și I. Ardeleanu Senior

Administrator: Macedon Olariu

Secretar de redacție: Simion Oros

Abonamentul 100 Lei pe an pentru învățători;

260 Lei pentru școli și instituțiuni

Manuscrisele se trimit redacției până la data de 10 a fiecărei luni

Manuscrisele trimise redacției nu se înapoiază

Articolele trimise vor fi scrise cu îngrijire, scurte și numai pe
o singură pagină

Cărțile și revistele primite la redacție se vor insera în revistă

Articolele trimise pentru publicare se vor înainta pe adresa:

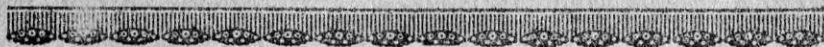
Gheorghe Corniș-Pop înv. Jibou—Sălaj

Informațiuni de ordin administrativ se cer:

Olariu Macedon înv. Unguraș—Sălaj

Orice reclamații se adresează secretarului de redacție, Zătescu

— Rugăm revistele să accepte schimbul

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTA LUNARĂ DE EDUCAȚIE,
CULTURĂ PROFESIONALĂ ȘI AFIRMARE NAȚIONALĂ
A ASOCIAȚIEI INVĂȚĂTORILOR SECȚIA SĂLAJ

Anul XVII - Nr. 8 - Aprilie 1940.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institutul de Arte Grafice „Luceafărul” Zălau

GÂND FULGERAT...

Pe Golgotha, sub arșița soarelui ucigător, istovitor, Cristos își duce Crucea, suferința, destinul, pe umeri, pentru a nu știu câtea oară ; pe munții destinului, omenirea se încovoie în prăbușiri, sub povara vieții, sub blestemul existenței. Două momente fragmentate în mintea omului, incapabil de viziune simultană, dar sincronice în răscrucile vieții. Cristos n'a făcut altceva decât a consfinți, a divinizat, a biblizat viața omenească : restignirea omului de Crucea neputinței, de stânca celuilalt mântuitor și îndrăgitor de oameni : Prometheu. Cristos și-a însușit integral suferința omenească, a strâns-o într'un concept al durerii covârșitoare, a urcat-o pe Golgotha ieșirii din noi înșine și a prefăcut-o într'un etern simbol.

Până la Înviere a făcut tot ce-i omenesc, tot ce răbdarea omului poate suporta. Cu actul Învierii, Cristos s'a rupt de umanitate, s'a ridicat deasupra ei, tăind hotar de despărțire între suferința care este dată oamenilor și ieșirea din ea, depășirea ei, apanaj al dumnezeirii.

Omenirea nu poate scăpa de suferință, este elementul motor al vieții sale, este mediul care favorizează optim desfășurarea spiritului său. Aproape totalitatea construcțiilor spirituale sunt un imn adresat Suferinții, Durerii, Restignirii în neputință. Râsul omului e rar, de scurtă durată, obositor și fals ; bucuria e nereproductivă, de suprafață, superficială.

La baza acestei situații există o dualitate destinică : prin durere omul este om, legat de condițiile vieții, ale pământului, ale lutului ; prin bucurie sufletul lui încearcă timide sboruri dincolo de Golgotha, mai sus de ea, în zona eliberării de viață, de durere. Linia adevăratei vieți îl duce pe om însângerat, copleșit, încovoiat până pe piscul suferinței, sub Crucea

restignirii, iar elanul spiritului, dornic de înălțare, încearcă să se scalde în apele Invierii, a transcenderii Durerii.

Între aceste limite se svârcolește omenirea : între Golgotha lui Cristos, cu apoteoza Invierii și între Golgotha vieții omenеști, cu apoteoza morții și cu arzătoarea sete a Invierii din viață, din durere.

Gând fulgerat : adevărata zodie a vieții noastre. Cu toată învingerea morții, a vieții, de către Cristos, omenirea nu și-a putut supune Destinul. De două mii de ani se târește cu fruntea în noroi, cu genunchii însângerați, cu ochii aprinși de suferință, ca înainte de a fi fost orbit de strălucirea luminii din sfântul mormânt... De două mii de ani spiritul omului tânjește după ceva mai presus de el, după o totală eliberare, după o înfrângere a vieții... Neputința îl fulgeră însă, din umbră, ca un ucigaș...

Numai pe linia acestor constatări poți deslega paradoxul vieții omenеști : ființă brutală, sălbatică, ucigașe, grosolană, purtând pe cap nimbul celei mai înalte spiritualități. Amestec de iad și divinitate, de «inger și demon», de negru și alb : viața omului. Se prea poate că în această lipsă a unei putințe de mai multă fericire stă perfecțiunea vieții omenеști. Viața ar trebui trăită ca un concept, simultan, în esență și nu discursiv, în timp, în desfășurare ; în cazul întâi — cum se întâmplă la bătrânețea retrospectivă — totul ne pare normal, atenuat, de o necesitate filosofică absolută și liniștitoare ; în cazul al doilea suntem când cu fruntea în noroiul suferinței, când cu ochii la Ceriu.

Viața contemporană — cu războaie ucigătoare, cu extirpări de oameni, cu desființări de state, cu iureș sălbatic împotriva altora mai slabi, pe deoparte, cu cea mai însetată dorință de pace, mărturisită poate propagandistic în multe locuri, dar cerută insistent de covârșitoarea mulțime a omenirii, dealta — ilustrează discriminarea noastră în planul vieții omenеști.

E necesar ceva ca să umple aceasta prăpastie deschisă în Destinul omului, să unească cele două planuri într'o voință covârșitoare de depășire, de eliberare, ceva care să ridice pe om deasupra Golgothei, să-l așeze în lumina strălucitoare a învingerii morții.

Omul trebuie să învingă moartea, să se ridice deasupra ei, liber, să respire aerul vast al Universului, disponibil pentru toate ființele pământului. Aceasta învingere a morții înseamnă însă și învingerea tuturor lanțurilor cari robesc persoana omenească aci, jos, pe pământul împărțit, fărîmițat, udat cu sângele unora, plin de răsul altora, plin de sudoarea altora.

Acel ceva, aceea încrucișare a drumurilor în care se întâlnesc cele două linii ale vieții omenești este Momentul Invierii.

Aceasta este semnificația Invierii: să lege indestructibil planul de jos al vieții cu planul strălucirilor de sus.

In *Cristos a înviat!* pe care-l rostim cu atâta indiferență mecanică, săvârșim un act destinic: ne înnodăm, într'un tot unitar, viața, dubla curgere a răului vieții.

Gh. Corniș-Pop.

SF. IOAN DE LA SALLE, UN APOSTOL AL TINERIMII

„Voi toți, cari ați fost socotiți demni de numele de învățători, aveți un om, către care vă puteți înălța privirile, imitându-l pe sf. Ioan de la Salle“.

În luna Mai Biserica prăznuiește pe Sf. Ioan de la Salle, acel apostol al tinerilor mici și nevinovați, asemenea florilor ce împodobesc natura. Nici că se putea alege un timp mai potrivit pentru sărbătorirea acestei slujii a lui Dumnezeu, decât în mijlocul celei mai frumoase luni a anului. Acest sfânt nu se simțea bine decât în mijlocul copiilor, atât de asemănători cu florile primăverii. Ioan de la Salle a fost un maestru neîntrecut în educația și instrucția tineretului. La fel ca un grădinar dibaciu care, prin diferite proceduri, face ca pomișorii — odinioară sălbateci — să producă fructele cele mai gustoase și trandafirii cei mai aleși, Ioan de la Salle a îndrumat puterile și pornirile copilului spre bine, încât inimile, până aci sterpe sau chiar stricate, printr'o educație sănătoasă, să aducă roadele cele mai îmbelșugate. Pentru a asigura avantajul unei educații bune și instrucțiuni solide la cât mai mulți copii din popor, a căror dragoste o purta, a întemeiat o asociație de dascăli, cari și astăzi, după atâta timp, lucrează în spiritul fondatorului ei, aproape în toate părțile lumii.

Ioan de la Salle s'a născut la 30 Aprilie 1651 la Reims în Franța, cam la 140 km. de Paris. Părinții lui, amândoi, erau de familie nobilă, foarte veche. Ioan era cel dintâi născut din cei șapte copii pe cari i-au avut soții de la Salle. Părinții lui s'au născut să-i dea o educație cât mai aleasă, sădind în sufletul lui iubirea de Dumnezeu și ura împotriva răului. De mic s'a arătat isteț, foarte capabil și în același timp de o nevinovăție și modestie atrăgătoare. Cu înfățișarea lui simpatică, cu firea veselă și sinceră, își câștiga inimile tuturor acelora,

cari veniau în contact cu el. Primele noțiuni de învățătură le primi în familie. Mai târziu intră în gimnaziul «Institutul copiilor buni» și se distinse printr'o silință neobosită și purtare exemplară, încât era întotdeauna printre elevii cei mai buni. Terminând gimnaziul, trece la Universitatea din Reims, urmând un curs de filosofie, apoi deveni «magistru al artelor libere». Terminând studiile filosofice la Universitatea din Reims, Ioan se duse la Paris, unde, sub influența a două institute cu renume mondial, a Facultății de teologie dela Sorbona și a Seminarului Sf. Sulpiciu, primi o pregătire cât se poate de bună pentru cariera lui de mai târziu.

Murindu-i, pe neașteptate, ambii părinți, Ioan de la Salle este silit să se întoarcă acasă și să se ocupe cu creșterea fraților săi, rămași orfani. Nu s'a lăsat învins de greutateți, ci împlorând ajutorul lui D-zeu, a rășbit peste toate. Progresând în știință și virtuți în ziua Paștilor 1678, urcă treptele altarului, fiind consacrat preot.

Natura și harul îl înzetraser cu calități strălucite și de aci înainte pronia Dumnezească îl conduce pas cu pas spre ținta lui. Activitatea lui pe terenul educației e cunoscută prea puțin. Străduințele mari ce le-a pus pentru educația celor mici și oropsiți vreau să le arăt aci, folosind multora ca un îmbold și ca un model vrednic de imitat în greaua sarcină a educației. Marele merit al Sf. Ioan de la Salle, în direcția culturizării poporului de jos, e de a fi organizat cel dintâi învățământul popular și de a fi deschis cele dintâi școli normale pentru dascălii dela sate. În apropierea locuinței sale, închirie o casă, pentru formarea și conducerea dascălilor, unde le ținu conferințe pedagogice și științifice, arătându-le misiunea frumoasă, față de tineretul fără mijloace, dându-le un regulament de trai comun și activitate metodică. Aici adună tineri însuflețiți pentru educarea săracilor. Ioan de la Salle, care înțelegea însemnătatea școalei, ca institut de educație și de instrucție, știind că școala poate duce la fericire dar și la pieire, știind că popoarele și țările, lipsite de instrucție, devin cu timpul pradai moralității și a desordinei, se hotări să dea tot ajutorul unei asociații cu nobilul scop de a educa și instrui pe copii, mai ales pe copiii din popor. Deoarece noilor instituții, cari abia luaseră avânt, le

lipsea un conducător apt, se hotărî să se jertfească cu totul pentru ele. Mare îndrăsneală! Un aristocrat, dintr'o familie nobilă și cunoscută până la curtea regală, un canonic dela care se aștepta ca mitra de episcop să-i impodobească odată fruntea, să se ocupe cu dascălii... atât de puțin considerați pe atunci și cu copiii din popor, pe cari toți îi credeau incapabili! Dar totuși, cu un curaj și un avânt caracteristic lui, s'a înrolat în aceasta muncă. Învățământului de atunci îi lipsea caracterul popular. Este silit să schimbe metodele pe cari le găsea nepotrivite pentru ajungerea scopului său. Inovațiile introduse de el au avut și mulți dușmani; schimbările radicale și bruște au totdeauna aceasta caracteristică: se lovesc de forța aproape de neînvins a rutinei și a tradiției. Prima inovație pe care o introduce e referitoare la folosirea în școli a limbii materne în locul limbii latine.

Învățătorii se foloseau de cărți latine cari conțineau rugăciuni necunoscute copiilor. Pentru învățat scris cititul, copiilor le trebuiau 4—5 ani. Sistemul, pe lângă că era nepedagogic, avea și cusurul că excludea dela învățatură pe fiii poporului de jos, destinați să nu facă studii de latinească nici odată. Ioan de la Salle pune în practică părerile sale. Limba maternă forma temelia întregului învățământ, din motive curat pedagogice, dezvoltând inteligența și educând inima, rostul școlilor preconizate de el.

În rândul al doilea, școlilor cu învățători plătiți de către elevi, Ioan de la Salle le-a alăturat școlile sale gratuite. Având în vedere mai mult educația populației sărace, a oprit pe frații săi ca sub nici un motiv să nu primească, dela elevi ori părinți, bani ori vreun dar fie cât de mic. Mons. Béguinot spune că Sf. Ioan n'a stabilit principiul gratuității ca pe o frază sonoră, menită să pună lumea în uimire; a făcut ceva mai mult: «l-a pus în practică, socotindu-l rădăcina operei sale educative».

La urmă o mare deosebire între școlile Sf. Ioan de la Salle și a înaintașilor săi: aceasta sub raportul metodei.

Întreaga școlărimă presbiterială se luminase de veacuri prin metoda individuală. Oricăți elevi să fi avut un dascăl, acesta trata și instruia pe fiecare separat. Restul erau liberi: aveau lecția de învățat ori de scris (lucru care îl interesa

prea puțin), iar dascălul își asigura disciplina, astfel primejdută, prin felurite mijloace, niciodată blânde, a căror nomenclatură teribilă înfricoșează și azi pe micii răufăcători. Un neajuns mare (azi avantaj căutat n. r.) prezenta aceasta metodă, că restrângea numărul elevilor în mod simțitor. O școală populară, cu elevi numeroși, cerea o metodă cu totul alta, care să facă posibilă instruirea în masă a elevilor. Metoda introdusă de Ioan de la Salle a fost aceea colectivă sau simultană.

La fiecare școală înființată a adoptat metoda nouă, repartizând pe elevi în mai multe clase, după vârsta și capacitatea fiecăruia. Fiecare clasă își avea învățătorul său, săli separate și se împărțeau după secții dacă erau prea numeroase. După cum reiese din aceasta organizație, a unit avantajele metodei simultane cu acelea ale sistemului monitorial și aceasta în sec. XVII! Fără îndoială, n'a inventat metoda simultană, ci a contribuit mult la popularizarea ei, încât unii pedagogi au numit o «lasaliană».

Înmulțindu-se numărul prea mare al discipolilor, de la Salle dădu învățătorilor o îmbrăcăminte uniformă și titlul de «Frați ai școalelor creștine», deschizând, cu ajutorul lor, școli în diferite orașe importante ca: Paris, Chartres, Rouen, Calais, Avignon, Grenoble, etc. Tot lui i-se datorește și prima școală de meserii din Franța și din Europa întreagă, apoi prima școală reală, unde tinerii să învețe tot ce e necesar pentru viață. Prin înființarea și conducerea acestor școli, Ioan de la Salle se așează în rândul marilor pedagogi universali. Sentimentele nobile și dragostea față de cei mici și oropsiți au fost cauzele cari l-au determinat la înființarea acestor școli. Religia și educația morală au fost bazele pe cari și-a întemeiat educația. Ca jertfa să fie deplină, a reușit la demnități și câștiguri numai ca să se poată dedica cu totul educației copiilor. Și-a vândut toată averea, punându-și toată încrederea numai în D-zeu. Eroismul sfântului înspira admirația și stima multora. Prin pilda sa, el deșteaptă o însuflețire atât de mare și nobilă pentru cariera de dascăl, încât mulți tineri nobili, cărora le erau deschise cariere strălucite, veneau să lucreze cu de la Salle la creșterea tineretului. Nici o operă nu se face fără trudă și greutate. Sfântul Ioan găsi și el, în

activitatea sa, multă împotrivire. Fu criticat, calomniat, acuzat, prigonit, înșelat, părăsit, ba chiar suspendat. Nu s'a lăsat învins, ci și-a păstrat calmul sufletesc. Istovit de o muncă extraordinară, a cărei roade se prevedeau, se retrage și în vârsta de 68 ani, la 7 Aprilie 1719, închide ochii. Cu cât oamenii îl huliră în viață și-l desconsiderară, cu atât mai mult îl glorifică D-zeu, după moartea sa, prin minuni. Și-a pus la suflet cuvintele Evangheliei: «Lăsați pruncii să vie la mine», cari cuprind întreaga viața a sfântului. Beatificarea lui a fost în 1888, iar canonizarea în 1900. Toți se bucurau, mai ales învățătorii și elevii din școalele lui, cât și frații lor din apostolat, gândindu-se că au un protector, un model sublim, un mijlocitor ceresc care se întrepune pentru ei. D-zeu nu dă Bisericii sfinții numai ca mijlocitori pe lângă tronul său, ci și ca modele după care să ne luăm aici pe pământ.

Așa se împlini cuvântul sfintei scripturi: «Cei cari învață pe mulți în dreptate, vor străluci ca stelele cerului în vecii vecilor».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Leontin Filip.

PREOCUPĂRI INVĂȚĂTOREȘTI . . .

După 1318, goarna conștiinței noastre a sunat alarma unui nou război, a unei noi lupte, dar de data aceasta nu pentru ca să scoatem trupele dușmane din tranșee, ci pentru ca să alungăm aceea întunecime, care, în urma vitregiilor seculare, s'a încarnat cu tenacitate în toată ființa neamului nostru.

Dacă ne coborîm sufletește în adâncimea trecutului de restrîște, vedem o continuitate și o înlănțuire de frămîntări, sub povara cărora s'a strivit și s'a ucis încă în fașe, orice tendință a poporului de : cultură și civilizație.

Setea culturii o aveam și noi, însă urzeala și desișul greutăților istorice, a format o puternică barieră opacă, prin care n'a putut străbate raza binefăcătoare a luminei de carte. Pe acele vremuri, izvorul culturii pentru noi era departe, încât nu-i auzeam șoapta limpede și nu-i vedeam argintul străveziu al undelor. La fântâna civilizației își alinau setea popoarele din apus, în timp ce pentru noi soarta rezerva doar o cupă plină de amarul suferințelor.

Pe când în țările din occident liniștea mortală a laboratoarelor era întreruptă de biruința răsunătoare a experiențelor științifice în noi orientul își arunca toată brutalitatea barbarilor săi.

Atunci când în apus, la ritmul și pulsațiunea mecanică a mașinilor de tipar, se culegeau literele slovei, la noi, călugărul din vechiul schit, în adâncul nopților târzii, la lumina bolnavă și palidă a luminării de seu, pe un pergament, contura obscuritatea trecutului, durerea prezentului și perspectiva viitorului.

Se înțelege dar că, după ce a trecut furtuna viscoalelor seculare, am căutat să profităm de seninătatea cerului nostru și am început alungarea acelor forme și stări cari împiedecau mersul normal al întregului neam. Arena unde s'a început și unde

se continuă și azi această luptă, este școala : focarul luminei sufletești și nucleul organizării economice și sociale. Rolul școlii este bine definit și importanța ei nu poate fi trasă la îndoială, doar numai acolo unde, pe orizontul îngust al vederilor, valul de ceață continuă să joace într'o cadență fatală.

La noi — din nefericire — nici până azi nu s'a creiat o situație, care să ferească școala de greutatele ce o împiedecă în drumul măreț al chemării sale. Nu mă refer la școlile superioare, din cari au ieșit atâția șomeri intelectuali și titrați universitari a căror energie, în bunăparte, cade înafara mecanismului productiv al națiunii, ci înțeleg școala primară, care stă la temelia evoluției și a emancipării noastre.

E vorba de școala satului, pentru care unicul mijloc de susținere este un buget, care, în timpul din urmă, se corectează și se tae, fără să se țină seama de lipsurile și trebuințele ei. Dacă la aceasta se mai adaugă și faptul, dureros, că nici sumele prevăzute într'un buget ciopârțit nu se pot încasa în întregime, atunci ne putem da seama de mizeria care, de cele mai multe ori, izbește direct în progresul școlii. E drept că greutatea zilei de azi ne impune să facem economii, dar nu înțelegem să se facă acolo unde sufletește pierdem mai mult decât câștigăm material.

Școala merită și *pretinde* mai multă atenție decât se vedește că i se dă la aprobarea și încasarea bugetelor școlare !

Dar poate că zâmbetul dulce al soarelui și căldura tropicală a zilelor de vară, care nu încetează nici când globul de aur depe cer se lasă spre asfințit, printre draperiile albastre ale orizontului, face să se uite că va veni timpul când mercurul din termometru va coborî sub zero, iar în geamul crăpat al școlii, în loc de mușcată și trandafiri, vom avea fulgi de zăpadă și flori de ghiață. Tot așa se uită și de copiii a căror îmbrăcăminte de iarnă începe cu o căciulă ruptă, continuă într'un sumănuț, sub care se ascunde o cămașă de pânză și se termină în două opinci, făcute din cauciucul uzat al roatelor de automobile.

S'a uitat și se uită încă multe lucruri cari privesc bunul mers al școlii !

Iată... realități și semne ce ne arată că nici după două

decenii de ofensivă culturală n'am ajuns acolo, să ferim școala de lipsurile ce lovesc direct în viața și năzuințele ei. Acest adevăr dureros fără îndoială că este o rușine și o slăbiciune ce nu poate continua.

Nu voi înșira nimic din păcatele trecutului apropiat, care și-a aruncat umbra și asupra instituțiilor de educație, ci-mi voi arăta părerea modestă în felul cum s'ar putea soluționa o problemă fundamentală, care privește întreținerea școlilor. E vorba de încasarea bugetelor școlare.

Fără să vreau, pe ecranul imaginației mele, apare un coleg, cu un registru-chitanțier subsuoară, mergând înclinat, obosit, pe cărări și drumuri noroioase, spre Notariatul unde aparține. După suișurile și coborîșurile unui drum de mai mulți kilometri, ajunge în biroul unde, după salutul oficial de »Sănătate!» Dl Notar îi întinde mâna «darnică» în semn de atenție. Înainte de a începe conversația, colegul deschide, grăbit, dulapul cu corespondența. Acolo găsește un plic, sosit de cine știe când, la «poșta ultimă.» Desface și citește curios ordinul On. Inspectorat care se termină cu: «de executare ne veți raporta în termen de 24 ore», și apoi se îndreaptă către Dl Notar, rugându-l să binevoiască a-i plăti pentru școală măcar 1500 lei, din cei 7—8000 rămași de plată în Ianuarie. Pentru a fi deplin înțeles, colegul înșiră, tangențial, lipsurile ce trebuiesc neapărat satisfăcute și termină repetându-și rugămintea.

— Te înțeleg... — îi răspunde Notarul, — dar crede-mă pe cuvânt că n'am un pol în toată casa. Poate mâine sau cel mai târziu poimâne, trimit impiegatul la încasări și-i spun să treacă pe la școală să-ți plătească cel puțin 3000.

Cu acest răspuns trebuie să fii mulțumit, căci e vorba numai de o zi sau cel mult două...

Trece o zi... trec două... dar impiegatul nicăiri. A treia zi, la ora 15 fără douăzeci, colegul e silit să cânte cu elevii «Toți cu inima curată, Ție Doamne-Ți mulțumim» și s'o ia din nou spre Notariat. După o cale de aproape două ore, ajunge. Dar ce folos, căci găsește toate ușile închise. Vecinul de vis-a-vis îi strigă că nu-i acasă nimeni. Domnii dela «cântălare» s'au dus la Pretură. Au conferință administrativă.

Asta i-a mai lipsit colegului, care de cinci săptămâni

corespundează cu plicuri întoarse pe dos... și nu mai are nici o bucățică de cretă.

... Cazurile de această natură variază și se reptă la infinit!...

După aceasta mă întreb: Oare nu s'ar putea înlătura neajunsurile și calvarul ce se repetă an de an cu încassarea bugetelor școlare? Sunt deplin convins că da! Pentru aceasta n'avem lipsă decât de puțină înțelegere și bunăvoință. (Nu mă gândesc la bunăvoința domnilor Notari.)

Pornesc dela convingerea că Notariatele ar trebui să verse trimestrial sumele convenite pentru școală, Comitetului Școlar Județean. Și anume: 50% din totalul bugetului la 1 Septembrie, când cheltuelile școalelor sunt mai mari și sezonul încassărilor mai bun, iar câte 25% la 1 Decembrie și 1 Februarie. Comitetul Școlar Județean are la îndemână mijloacele prin cari să «legifereze» și să «sfințească» solemnitatea acestor zile. Astfel, în ziua de 5 a lunilor indicate, sumele convenite s'ar putea și expedia prin poștă la fiecare Comitet. Atunci Comitetul Școlar Județean nu s'ar mai gândi așa de mult la cota de 15%, ci ar fi preocupat de un rol mai nobil, mai frumos și mai plin de duhul misiunii... Atunci s'ar putea zice că, On. Comitetul Școlar Județean este *părintele* care poartă grija și ocrotirea copiilor săi.

Prin acest procedeu simplu, s'ar elimina nu numai lipsurile strigătoare la cer ale școlilor, dar s'ar înlătura și convoiul neplăcerilor și-a drumurilor inutile. Pe lângă aceasta, școala ar câștiga nu numai din punct de vedere material dar și moral, ștergând pentru totdeauna umilința de care a avut parte în trecut*).

Rog insistent Asociația Inv. și Comitet. Școlar Județean, să se ocupe temeinic cu problema încassării bugetelor, de oarece procedeu și felul cum se încasează banii, lovește de mii de ori în prestigiul nostru de învățător.

G. Selyben.

*) În acest fel, desigur, învățătorul ar scăpa de nesfârșite umilințe și căciuleli; nu se știe însă dacă s'ar putea perfecționa până la un așa grad un sistem atât de șubred și putred. Chestiunea ar merita un studiu amănunțit, dacă s'ar ști că se ține socoteală, la modificare angrenajelor ruginite, de părerea învățătorilor. Altfel — ca toate părerile noastre — sunt vorbe degeaba. (N. R.)

IOSIF COSMUȚIA

Mai stăruie încă în amintire bătrânilor satelor sălăjene, figurile acelor care au făcut din ele bastioane în lupta pentru existența noastră ca neam, organizatori de conștiințe, de multe ori luptători anonimi, eroi necunoscuți.

Stând de vorbă asupra momentelor de mândrie națională sau culturală a satelor sălăjene, bătrânii ne lămuresc pe dată: că era pe atunci dascăl în sat la noi N. N., adăogând obișnuitul «Dumnezeu să-l odihnească» și torc firul unui episod, țesându-l apoi în jurul dascălului lor, într'altul în jurul «părintelui» sau a «popii» celui cu suflet bun și ager la minte, și mai rar în jurul puținilor intelectuali ce-i aveam la târguri sau orașe. — În ju-

rul acestora s'a țesut istoria sălajului românesc, prin ei ni s'a păstrat ce avem și lor le datorăm existența graniței de est a etnicului românesc.

A aminti figura și străduințele lor mărețe, socotesc a fi o datorie de recunoștință pentru jertfelnica lor viață și o iluminare a răspântiilor în fața cărora ne aflăm azi sau ne vom găsi mâine.

Dascălul Iosif Cosmuția face parte din galeria acestora, integrându-se aci prin luptele sale duse cu atâta jertfă și aleasă desinteresare.

Născut la 18 Septemvrie 1872, în comuna Cernești, Jud. Someș, din părinți țărani, Nechita Cosmuția, diacul bisericii

satului și Anastasia Zaharu, Iosif Cosmuția abia la vârsta de 10 ani ajunge să cunoască minunea slovei cărții, la școala principală greco-catolică din Lăpușul-Unguresc.

Terminând șase clase, în școala lui Vasile Muste și Alexiu Latișiu din Lăpuș, fiind promovat al II-lea între cei 23 absolvenți ai școlii, în toamna anului 1888, Iosif Cosmuția intră în Gimnaziul superior greco-catolic românesc din Năsăud, unde termină ciclul inferior de 4 clase, strălucind între colegii lui prin dragoste de carte și camaraderie.

După trei ani petrecuți în Preparandia română greco-catolică din Gherla, în anul 1894–95, îl aflăm pe Iosif Cosmuția «învățător poporal interimal» la școala primară din Vărașiu, jud. Năsăud, pentru anul de practică, unde în timp de 9 luni, se afirmă ca un dascăl cu mari promisiuni pentru tagma sa.

La 18 Iunie 1896 depune examenul de capacitate pentru învățător, cu un rezultat strălucit.

La 27 August 1896 este ales de învățător și cantor în Cehalul Român al Sălajului, unde desvoltă o activitate, care a stârnit admirația colegilor din tot jurul și dragostea întregului sat, — care l-a primit cu puțină încredere. După trei ani, la 1 Aprilie 1900, pentru ca străduințele sale să fie traduse în fapte, se transferă la școala primară din Santău, școală cu mari tradiții, a cărei înființare este legată de numele marelui cronicar ardelean Gheorghe Șincai.

Activitatea sa, din cei 27 ani petrecuți la Santău, a fost încununată de torturi și închisoare din partea statului maghiar și de mulțumiri și recunoștință din partea statului român.

În atmosfera românească a școlii lui s'a format o generație întregă a Santăului. Din carnetele sale de notițe, cari ni s'au păstrat, se poate vedea clar priceperea didactică a dascălului Iosif Cosmuția, dublată de o perfectă înțelegere a rolului unui dascăl român-confesional de odinioară.

În școala lui, cu tot spionajul unguresc ce-l pândea din umbră, se putea auzi cântând: Deșteaptă-te Române, Pe-al nostru steag, Trei colori, Frunzuliță, Drum bun și atâtea altele, pe cari le avea notate într'un carnet, ce-l purta la sânul

său. În școala lui se putea auzi întonându-se cântece cu versuri ca acestea :

«Inșă fie cât de grele
Lanțurile pe-al meu sân,
N'or putea să stingă'n ele
Simțământul meu român.
Ba încă sper că înc'odată
Jugul cnut se va zdrobi
Și-ai tăi fii în libertate
Iar la tine vor sosi.

Ce serbare va să fie
Strângându-ne'n brațul tău ;
Până atunci, Oh ! Românie
Tu rămâi cu Dumnezeu.»

Cu frunțașii satului a fost totdeauna în strânse relații, putând astfel ține piept tuturor valurilor de nimicire, pornite de autoritățile ungurești, împotriva elementului românesc.

În cadrul Reuniunii învățătorilor români sălăjeni, a fost totdeauna la datorie.

Cât privește lupta sa pentru idealul unității noastre naționale, ea se desprinde ușor dintr'un memoriu al său, din care extragem :

«În anul 1919, luna Februarie, ziua 16, când era să plec la s-ta biserică, întră în casă plăeșul comunal cu un jandarm săcui bine înarmat și ținând arma cu baioneta la pieptu-mi, mă somează că sunt deținut și să-l urmez momentan la casa comunală. Speriat, neștiind cauza deținerii urgente, plec sub escortă. La casa comunală erau deja arestați părintele-protopop D. Coroianu, Gheorghe Filep și Gheorghe Molnar, frunțași din comună. Acolo stăm până la ora 3 după masă, când între baionete ne duc la Tășnad și ne închid în temnițe. În 17, 18 și 19 ne tot întreabă de adunarea dela Alba-Iulia, de jurământul ce-l jurase poporul și alte multe născociri de ale lor, mai pe urmă s'a văzut răutatea lor săcuiască, căci, după cum C. Brâncoveanu cu familia lui nu erau decapitați de se făceau Turci — așa și noi nu sufeream de . . .

În 19 Februarie seara am fost transportați cu trenul la Debrețin, iar de însoțitori pe cale afară de 2 jandarmi au

trimis și doi soldați bătași, cari să ne pironescă după placul lor. În cabinetul trenului, cu care mergeam, erau cam 20 - 25 deținuți. Soldații setoși de băta și-au început meseria lor afurisită și nu auziai decât strigăte de durere, capuri sparte de baionete, obrazuri sângerate de pălmi, părul capului și mustăți smulse, nu vedeai numai sânge și sânge, nu auziai numai suspine înăbușite de martiri, între cari eu am fost primul.

În urma acelor grele suferinți au decedat D. Coroianu protopop și N. Hoblea preot din Cig, iar eu, am primit nevindecatorul și pericolusul morb de inimă, ce mă chinuie.

În temniță iarăși am suferit chinuri zi și noaptea, până la 4 Martie, când în urma unei sentințe aduse de Tabla regească ungară, am fost provizor lăsat liber, depunând o cauțiune de 10.000 coroane, care cu greu i-am reprimis și în parte numai, când armata română a fost trecută și prin Debrețin.

Simțindu-mă liber am plecat la gară cu frica în spate, adică în 4 Martie la ameză-zi și mi-am luat bilet clasa I-a și așa abia am putut veni până la Carei, de unde tren neavând, am plătit un car foarte scump de m'a dus până în comuna apropiată Tiream și abia în altă zi am putut sosi pedestru acasă. În toată călătoria n'am văzut și auzit de cât hiene setoase de băta și sânge, strigăte cu injurături.

În 16 Aprilie 1919 (Miercurea Sf. Paști), adică chiar 2 luni dela prima deținere, am fost din nou prins de jandarmi și dus la Tășnad, înaintea «Directorului bolșevic», unde cu ceilalți deținuți (25 - 30) am fost închiși în casa dlui Pretor V. Oros. În noaptea de 16 și 17 Aprilie s'a format în Tășnad «Garda albă», ca să apare poporul răsvrotit și să grijească și de noi să nu ne supere nimenea.

Cam la orele 2 d. p. armata română a înaintat dela Supur spre Tășnad, iar armata săcuiască fugea în desordine. Se auzea dela casarma jandarmilor, unde era mare fierbere: să fugim, să fugim, că vin valachii, dar să nu uităm pe deținuți, să-i străpungem, să nu-i lăsăm vii! Ce spaimă!!! Dar nu le-a succes, căci noi am plătit pasnic înarmat la ușa bine zăvorită, să ne apare și să nu conceedă numănuî să între la noi în casă, iar de către ziuă peste garduri ne-am refugiat în sala

Preturii, unde sub pază mare, plătită tot de noi deținuții am fost mai asigurați.

În dimineața zilei de 18 Aprilie (Vinerea Paștilor) am plecat pe jos spre casă, mai mult peste țărini decât pe drum, căci mai circulau patrile de ale bolșevicilor, pierdute de grosul armatei care trecuse în desordine și fugea de frica doro-banțului Român, iar seara la orele 10 brava și glorioasa armată română a sosit în comună sub comanda falnicului căpitan Strat.

În ziua următoare (Sâmbătă Paștilor), deși a fost ziua de patimi, se auzeau în comună numai jocuri și veselie. Ulterior am auzit și s'a constatat că cu toții, noi, deținuții, fuseseam judecați și condamnați la moarte prin ștreang, fiind sosiți deja și călăii să ne execute în Vinerea mare, pe piața Tășnadului, dacă nu sosea și întârzia falnica armată Română și așa bunul Dumnezeu nu le-a ajutat călăilor noștri și ai neamului, iar nouă ne-a cruțat Dumnezeu viața. Fie numele lui binecuvântată».

Scăpat de torturile ungurești, Iosif Cosmuția a avut fericirea să vadă realizarea unui vis oftat în cântece cu elevi săi.

După războiu, cu toată greutatea boalei contractată în timpul revoluției ungurești, a muncit, alături de ceilalți colegi ai școlii sale, la ridicarea satului și repararea nedreptăților istorice a Românașilor lui.

Pentru «activitatea rodnică în școală și în afară de școală», Ministerul Instrucțiunii, la 24 Noembrie 1927, i-a adus mulțumiri.

La 1 Ianuarie 1928 se pensionează. Ministerul Instrucțiunii, prin ordinul Nr. 38.758 din 30 Aprilie 1928, apreciind «munca depusă în școală cât și înafară de școală pe teren cultural și național», acordă dascălului Iosif Cosmuția distincția de Membru de onoare al învățământului primar din România, cu toate drepturile conferite de acest titlu.

Nu s'a putut bucura Iosif Cosmuția de liniștea binemeritată după cei mai bine de 30 ani de rodnică activitate, din cauza boalei, care-l chinuia din ce în ce mai greu. Aștepta și el clipe de liniște și aștepta și buna lui soție Maria născ. Guliașiu, dimpreună cu cei doi copii cu cari i-a dăruit Dumnezeu, Gheorghe și Octavian, dar destinul a adus, la 14 Au-

gust 1928, trecerea sufletului său mare la fericirea și linștea cea neîmbătrânitoare și veșnică. A fost înmormântat în cimitirul Santăului și deplâns de întregul sat, căruia i-a fost dascăl și îndrumător.

Pe crucea de piatră neagră, ce străjuiește mormântul său, au fost gravate câteva versuri, cari ar dori să ne spună licărind despre acela care a fost Iosif Cosmuția :

«Ca o luminare aprinsă,
Ce se stinge tremurând,
Ți-ai jertfit a ta vieață
Altora știință dând».

I. Ardeleanu-Senior.

GÂNDURI . . . PRIMĂVERII

Ai întârziat pe drum, te-ai lăsat să fii așteptată, ți-ai trimis înainte solii timizi și în fine, când ai apărut, te-am primit cu atâta bucurie și cu sincerul: bun sosit!

Am suferit cu toții, mic, mare, tânăr, bătrân, om ori plantă asprimile iernii care se părea că nu se va mai duce; te-au așteptat cu atâta nerăbdare Viața și Natura, florile și crângul, și toate și toți te-au întâmpinat în haine de sărbătoare!

S'a nseninat și cerul de venirea ta, viața și-a regulat activitatea din zori, Natura devine tot mai sânguitoare și peste tot domnește înfrigurarea activității febrile, în tot locul este bună dispoziție, dorință de mișcare, de renaștere, de pregătire pentru marea sărbătoare a Invierii Domnului.

De când mândrul soare începe să se înalțe spre culmi de dealuri și munți, de când noaptea începe să-și strângă pânzele odihnei și de când pământul apare de sub ceața ce se furișează grăbită către văi și codrii, tu pornești la drum.

Te 'ntâmpină cântecul cocoșilor, un lătrat de câine, un muget de vițel, un nechezat de cal, un glas subțire de miel, ciripiri de păsărele, te 'ntâmpină copilașul din leagăn, care se freacă la ochi, așteptând sânul mamei, te 'ntâmpină plugarul, deja pe drum, către ogorul său. Te așteaptă gospodina, care se grăbește să ridice perdelele, să stingă lampa, ca să se bucure de binefăcătoarea-ți lumină, te așteaptă școlarul, care îndepărtează moleșala somnului și cu un căscat ascuns de mână își desmorțește întreaga făptură, inspirând cu nesaț curățenia aerului tău. Trezești din visare un dor de iubire, un gând către cineva drag și pornești la lucru întreaga gigantică uzină de activitate pe toate tărâmurile.

Dupăce ochiul tău se desfată văzând brezdele întoarse ori ogoarele însămânțate, după ce dai binecuvântare, cu sărutul tău cald, grâului, florilor și mugurilor, dupăce înarmezi cu voință și bună dispoziție și pe acei ce brăzdeză hotarul cu locașuri de apărare contra năvălitorului, te'ntorci către că-

minuri, spre a le cerceta și pe acestea. Și te bucuri, te bucuri mult, nespun de mult când, prin ferestre deschise, vezi cum, în cântece, se curăță casele, îmbrățișezi, cu căldura soarelui tău, eșternuturile și covoarele scoase afară, te joci cu adierea vântului tău, prin părul și sânul celor ce, dela fereastra unui vagon, privesc cu nesaț în zare ca apoi să însoțești pe cei ce, grăbiți, se îndreaptă spre locurile de câștigare a existenței de mâine.

Cercetezi, în urmă, un bătrân împovărat de ani, care nu se îndură să nu iasă în căldura ființei tale și-i admiri dorința de a face și el ceva, cât de puțin.

Te strecorei, apoi, prin foșnetul brazilor, pentru a le lua parfumul și a-l împrăști departe, după care te oprești o clipă lângă o tânără, care pe vârf de creastă păzește câțiva miei sburdalnici: o admiri cum înșiră un brâu de aur sau de foc pe măneca sau umerii unei cămăși, îi ascuți cântecul de veselie sau de dor, îi cuprinzi mijlocul cu căldura ta și-i iei gândurile pentru a i le duce acolo unde ea dorește.

Te duci mai departe, neastâmpărată Primăvară, spre margini de păduri, pentru a da vieață ghiocilor și viorelelor cari vor împodobi părul, sânul sau masa celor veseli de sosirea ta, te abați spre vârf de rămurele, pentru a da sărutul tău curat mugurilor ce, sfioși, își desfac cămașa de iarnă și te îndrepti din nou către orașe sau sate.

Poposești un timp pe-o prispă, lângă o bătrână, care coase și ea ceva pentru băiatul ori nepotul ce-i departe, îi mângâi și ei părul înălbit de ani și-o părăsești, în urmă, pentru a pătrunde, prin ferestre deschise, într'o sală de clasă unde, copii mari și mici, ascultă cu mai multă plăcere pe cea de pe catedră. Te duci mai departe, abătându-te pe lângă o sobă, unde admiri arta celei ce-și dă silința de a pregăti o masă cât mai bună, ca să te oprești mai mult pe-o alta prispă, cameră sau tindă, unde te furișezi printre mânuțele gingașe și degetele pătate de felurite culori, contribuind și tu la fantezia celor ce caută să încondeieze cât mai frumos ouăle de Paști.

Când soarele a ajuns în înaltul cerului, te duci mai bucuroasă lângă un izvor, să stai lângă plugarul ce-și desface merindea din traistă, ori lângă voinicul care, după ce a strâns la piept tânără tovarășe, își face sfânta cruce și o ospătează

cu bunătățile aduse de aleasa inimei lui, în timp ce ea își potrivește năframa depe cap și-și așează în păr buchetul de vioarele pe care îmbrățișarea lui i le-a mutat din loc.

Dar, sburdalnică cum ești, nu te poți răbda până nu te abați și prin alte meleaguri, pentru a șterge de sudoarea muncii, frunțile de inimi oțelite și a da noi puteri de viață la tot ce te'nconjoară.

Către amurg, auzul îți este desfătat de melodiile celor ce se silesc ca în Noaptea Sfântă să intoneze cât mai frumos «Cristos a înviat!», iar întreaga-ți ființă este satisfăcută de roadele muncii depusă din zori, pe toate tărâmurile.

Nu ești obosită de hoinăreala din timpul zilei, ci te duci să privești căprioare ce coboară la isvor să se adape și să se oglindească în apa cristalină, apoi te apropii de mama ce-și așează în așternut pruncul iubit, pe care-l alinți și tu cu vraja făpturii tale. Te duci pe lanuri, pe câmpii, pe dealuri și pe văi, să cercetezi totul, să 'nchizi ochii florilor, ai mugurilor și să vezi în culcuș păsărelele ce te vor primi, mâine, în cântec de veselie.

Urmezi cântecul celor ce se întorc târziu depe câmp și după ce dai lumină miilor de stele, din nou cobori pe pământ.

Pătrunzi într'o casă, unde urmărești pe aceia care-și plimbă ochii pe hârtie, depe care citește în șoaptă:

De prin locuri depărtate

Îți trimit, iubito, carte...

și cauți să alini dorul, după cum, în altă casă, depe o ramură de brad, vezi o altă făptură privind spre covorul cerului înstelat și-i urmărești gândul trimis lângă cea dragă, apoi te oprești. În fine, să ascuți un basm cu «a fost odată»...

* * *

... A fost odată, dragii moșului, nu prea de mult timp, a fost un război mare.

S'au luat la harță neamuri și lumi!

Voiau, unii, să cotopească pe cei mici, să apuce sub călcâi pe cei mai mărișori și să ingenunche pe cei mari.

Voiau să fie numai ei stăpâni, peste tot pământul și au pornit la luptă crâncenă.

Vântul războiului s'a abătut și pe meleagurile noastre

și ne-am sculat cu mic cu mare, tânăr și bătrân, pornind să ne desrobim frații.

Am intrat în văltoarea pârjolului, cu voința de a învinge și ne-am bătut cu dușmani mulți, mult mai mulți ca noi.

S'au săvârșit acte de eroism fără seamăn, s'au văzut copii și fete cu arma în mână, apărându-și glia strămoșească pe care ne-o încălcase dușmanul, s'au văzut oameni aruncându-și haina depe ei și în cămașă, pe arșița soarelui din August, s'au repezit ca lei înfruntând moartea cu zâmbetul pe față.

Și au venit timpuri grele, dragii moșului, când, cu toată vitegia noastră, a trebuit să ne supunem voinței dușmanului.

Dar, știți voi zicătoarea :

«Românul nu pierе», că

«Românul are șapte vieți în pieptu-i de aramă»...

— O știm, moșule dragă, și te rugăm să ne spui mai departe cum a fost pe urmă.

— Vă spun, vă spun.

... Apoi, Dumnezeu nu ne-a uitat și ne-a ajutat să luăm iar armele în mâini și, deși unii cari ne erau prieteni ne-au trădat, noi ne-am îndreptat din nou spre codrii cari, cu câțva timp în urmă, vuiau de sgomotul tunurilor, al puștilor și al chiotelor noastre, ne-am avântat din nou în inima lor, am trecut pentru a doua oară munții și ne-am îndreptat spre o apă care trebuia să ne fie hotar de țară.

Ne-am luptat și aci cu hoardele barbare, s'au săvârșit și aici minuni de vitejie, - știți voi că v'am mai povestit despre lupta dela podul acela, - și ne-a învrednicit bunul Dumnezeu să se aștearnă pacea pe pământ.

Dar vedeți voi, pacea asta nu era pe placul celor ce au fost înfrânți.

Aceștia au început să lucreze în ascuns, au început să-și facă din nou arme de luptă și când au crezut că sunt gata, au pornit din nou cu război.

Și războiul acesta, dragii moșului, ... dar văd că a început să vie lene pela gene.

— Spune, moșule dragă, spune, că noi te ascultăm.

— Tu, țâncule, culcă-te, căci văd că moșai de-abinelea.

— Bine, moșule dragă, eu mă duc în păcelul meu, dar pentru asta te voi asculta.

... Războiul acesta, dragii moșului, va fi mai greu ca toate celelalte, căci lumea e înarmată cu fel de fel de mașini cari de cari mai ucigătoare.

Noi nu mai avem nimic de luat, dar nici nimic de dat, deaceia pentru a tăia pofta dușmanului, care se uită cu jînd la pământul nostru, ne-am dus la hotar, unde stăm de strajă.

— Deaceia s'a dus și tata și unchiul de acasă, moșule?

— Deaceia, dragii moșului.

Ei s'au dus acolo să ne păzească pe noi, căci dacă ne știm hotarele apărate, suntem și noi liniștiți și putem să ne vedem în pace de treburile depe acasă...

Acum e târziu și pentru azi v'am povestit destul.

Să vă duceți la culcare și înainte de a vă așeza în pat, să vă rugați pentru tatăl vostru.

Noapte bună, dragii moșului!

— Noapte bună, moșule dragă...

Intunerecul s'a lăsat de mult.

Totul a intrat în tăcere.

Dorm și mielușeii, dorm florile, mugurii, păsărelele din crâng, Natura întregă doarme, numai undeva se aude un cântec lin, urmat de un oftat lung:

Dorul, mândro, dela tine,

Peste văi și ape vine,

De nu-l poate opri nimeni...

Incet, încet, însă, liniștea s'a așezat deplin.

Afară se simte răcoarea nopților tale, Primăvară mult dorită, pe cer mii de stele jucăușe se apropie sau se depărtează de cerul luminos al secerii de lună, iar în depărtare, se pare că plutește încă armoniosul cor al copiilor din sat:

Cristos a înviat...!

Sanminaura.

DARE DE SEAMĂ

În ziua de 6 Aprilie 1940 s'a ținut, în localul Școlii de Copii Mici Nr. 1—Zălau, consfătuirea învățătoarelor dela școlilele de copii mici din județul Sălaj.

D-na inspectoare școlară Pietraru, care a prezidat consfătuirea, a făcut diferite comunicări, iar D-na președintă Alexandrina Trifu-Halas a dat explicațiile necesare asupra măsurătorilor antropometrice, prezentând și un tabel de cum trebuie făcut și condus rezultatul acestor măsurători. Tot D-na a procedat apoi la aplicarea practică și demonstrativă a acestora, precum și a testelor adaptate copilului român și aplicate fiecărei vârste.

S'a procedat apoi la primirea donațiilor pentru armată, strânse de către învățătoare, constatându-se că până în prezent au colectat: Alexandrina Trifu Halas și Alexandrina Dr. Ulmeanu, lei 4008, Irina Vlaicu, 3 ștergare și 18 pachete țigări, Margareta Coandă, 1 ștergar, 7 bucăți săpun și 4 pachete țigări. Margareta Turdeanu, 170 lei. Ana Feldrihan, 100 lei, Margareta Lazar și Eugenia Fălăus, 2035 lei, Luisa Covaciu-Sabo, 155 lei, Terezia Gliga, 1000 lei, un fular și un ștergar, Elena Moca, 41 ștergare și 16 batiste, Elena Cădar, 580 lei, Valeria Orosan, 900 lei, 2 ștergare și 1 pachet țigări, Eugenia Ungur și Cornelia Bude, 44 pachete țigări, o batistă, 19 bucăți săpun și 7 ștergare, Florica Sulea, 10 ștergare și 20 pachete țigări, Valeria Vaida, 17 ștergare, Florica Sabău, 31 ștergare, Rafila Gruescu, 1000 lei, Veronica Pop, 50 lei și 8 pachete țigări, Ida Lucovits Gacsaly, 1002 lei.

În total s'au strâns, 11.000 lei, cari s'au depus astfel: 9210 lei la B. N. R. Zălau, chitanța Nr. 1107—1940 și 1790 preluați de D-na Inspectoare pentru a fi depuși la B. N. R. Cluj și 113 ștergare, 17 batiste, un fular, 26 bucăți săpun și 132 pachete țigări, cari s'au expediat Depozitului Central de Echipament București, cu recepisa Nr. 47—940.

În urmă s'au făcut diferite recomandări, cerându-se și următoarele:

— Fiecare învățătoare să-și întocmească caietul de observații în care să treacă antecedentele copiilor, observațiile

zilnice, profilul psihologic și moral, precum și caracterizarea generală a copiilor.

— Să se trimită D-nei Inspectoare Școlară, până la 15 Aprilie 1940, măsurătoarele antropometrice.

— Pentru Istoricul Grădinelor de Copii, toate colegele sunt rugate să trimită neîntârziat, cât mai multe date privitoare la trecutul acestui învățământ, ca: aspecte din viața zilnică a școlii, metode, organizare, local, frecvență, pregătire și activitate școlară și extrașcolară a învățătoarei, etc. Lucrarea se va trimite Președintei Cercului respectiv, care va face centralizarea datelor din Cercul său și va înainta tot materialul Inspectoarei Generale.

— Deoarece atât anul trecut, cât și anul acesta, numai 15 învățătoare din județ au achitat cotizația obligatorie de 20 lei anual, către Asociația Învățătoarelor Școalelor de Copii Mici din România, toate colegele restante sunt rugate să trimită suma de lei 40+1 expediție, D-nei președintă, la Jibou, care va ține evidența cotizațiilor, expediindu-le Asociației Generale.

— Fiecare colegă va trimite susnumitei câte 5 coale hârtie și 5 plicuri cu adresa Dv. pentru a se putea expedia diferite comunicări, ordine și circulare în legătură cu bunul mers al învățământului și activitatea noastră. Aceasta, deoarece Subsecția noastră nu dispune de cheltueli de birou, iar Școala de Copii mici Jibou nu poate suporta cheltuelile de corespondență pentru toate Școalele de Copii Mici din județ.

— Învățătoarele cari încă nu au trimis colecta, — ce credem că fiecare a făcut-o, — sunt rugate a expedia cât mai neîntârziat sumele efectuate colectate, D-nei Președintă, la Jibou.

Fac un apel călduros către colegele Învățătoare, de a depune cât mai mare interes pentru strângerea a cât mai numeroase donații și am credința că nu va fi nici una care să nu răspundă, cât de modest, la această patriotică operă.

Știu că s'a mai colectat și de alte Instituții, însă pentru siguranța Țării, pentru siguranța noastră a tuturor, niciodată nu este prea mult!

Sănătate!

Președintă,
Alexandrina Trifu-Halas.

CONDICA PROCESELOR INVĂȚĂTOREȘTI **Exproprierea pentru cauză de utilitate publică în** **interes cultural**

Cererea Școlii Primare de Stat din comuna Traniș, dela dos. Nr. 1733—938 Trib. Sălaj, S. I., prin care solicită exproprierea unui teren înscris în C. F. a comunei Traniș Nr. 101, Nr. top. 117, în extensiune de 651 st. q., în vederea construirii unui local de școală, propriu instrucțiunii publice! . . .

Studiind dosarul, am constatat că întreaga procedură îndeplinită până în prezent, în cauză, este eronată și contrară dispozițiilor legale, pentru ca e motiv, urmează a se revoca această cerere și a se proceda conform legii. Cu aceste constatări sumare, interpretând textul legilor în vigoare, voi desvolta normele legale, de comun acord cu legiuitorul nostru . . .

Prin cauză de utilitate publică se înțelege — conform art. 16 din Constituțiunea «Regele Carol II» — numai ceea ce este de natură a folosi în același timp tuturora și fiecăruia în mod actual și eventual, cum ar fi cazul de utilitate publică pentru apărarea națională, pentru lucrările de interes militar, sanitar, *cultural* (loc de Biserică, Școală, Cămin Cultural etc. . .), pentru căi de comunicație terestre, nautice ori aeriene; pentru piețe și lucrări publice prevăzute de legile actuale sau alte cazuri ce s'ar stabili prin legi viitoare!; ceace înseamnă, că exproprierea în interes cultural, cum e cazul din speță, unde-i vorba de teren pentru construcții școlare, e legală, — fiind prevăzută, în mod expres, de Legea noastră fundamentală.

Această utilitate publică, pentru lucrări de interes comunal, conform prevederilor Legii de expropriațiune pentru cauză de utilitate publică, se declară de Primarul Comunal, în urma unei cercetări făcută de dânsul. Cercetarea se va întinde numai asupra considerațiilor de interes general, asupra avantajilor ce înfățișează o lucrare publică, în cazul dat, terenul supus exproprierii, — a consecințelor ce poate să aibă sub raport cultural, social sau economic, ținându-se seamă de situațiunea, întinderea și forma terenului, în raport cu interesul ce-l urmărim! . . .

În după aceste dispozițiuni preliminare, legiuitorul enumără o serie de măsuri premergătoare cari trebuie respectate sub sancțiunea nulității întregii proceduri urmate; astfel, vor fi însărcinați cu executarea lucrărilor, un inginer sau agent tehnic (dela Serv. Tehnic județean), care va ridica topografic planul imobilelor destinate exproprierii, arătându-se numele proprietarului. Planul se depune pentru cunoștință obștească, timp de 10 zile, în cancelaria primăriei comunei, unde se află situate proprietățile din chestiune.

Termenul de 10 zile se va socoti din ziua notificării ce se va face prin adresă părții interesate (celui expropriat), pentru ca acesta să poată lua cunoștință de el. Notificarea se va face în comună și prin batere de tobă și se va afișa în copie legalizată pe ușa primăriei, despre care fapt primarul va încheia proces-verbal, care va cuprinde lămuririle sau reclamațiunile ce i-se vor fi făcut, trebuind, ca în acest caz, procesul-verbal să fie semnat și de reclamant. În ziua următoare expirării celor 10 zile de afișare, primarul, pe baza acestui proces-verbal, va decide terenul ce se va expropria și data când se va lua în posesiune.

Terminând cu aceste măsuri pregătitoare, autoritatea comunală, îndrituită cu exproprierea respectivelor proprietăți, este datoare a căuta dobândirea proprietăților prin bună înțelegere. Dacă nu se va putea astfel, primarul va înainta Parchetului Tribunalului titlul ce autorizează executarea lucrărilor (procesul-verbal, cu dosarul lucrărilor și deciziunea prin care s'a hotărât proprietatea ce va fi expropriată). După 3 zile, când Procurorul Tribunalului va fi îndeplinit o procedură specială la Tribunal, acesta, fără a mai cita părțile, va decide asupra exproprierii pentru cauză de utilitate publică a imobilului sau a edificiilor arătate în deciziunea autorității comunale.

Hotărârea expropriațiunei lipsește pe proprietar de dreptul de proprietate asupra fondului, lăsindu-i numai posesiunea până la plata indemnității.

Dacă instituțiunea interesată n'a urmărit exproprierea în timp de șase luni, numărate dela deciziunea autorității comunale, oricare proprietar lovit prin ea va putea reclama întârzierea la Tribunal. Parchetul Tribunalului va comunica această reclamațiune primarului, care va fi dator a trimite de

urgență toate actele din chestiune Tribunalului, pentru a hotărî în termen de 3 zile.

În cazul când proprietarii, cari sunt a se expropria, consimt la cesionarea fondului, însă nu se mulțumesc cu prețul oferit, Tribunalul, prin încheere, va constata învoirea și va *numi un evaluator*, care împreună cu cei doi membri ai Comisiei de arbitri, va fixa indemnitatea convenită proprietarului, după valoarea locativă a fondului și daunele suferite, — fără a mai fi nevoie de a da hotărîrea de expropriere, nici de a constata că s'au îndeplinit formalitățile arătate mai sus...

Hotărîrea de expropriere, se va comunica prin portărei proprietarului expropriat și se va publica în Monitorul Oficial. În contra hotărîrei Tribunalului se poate face recurs la Înalta Curte de Casație, în termen de opt zile, de către expropriator sau cel expropriat.

La stabilirea indemnității, Comisia arbitrală va ținea seamă de toate elementele de natură a forma convingerea lor, cum sunt: venitul imobilului care rezultă din rolul contribuțiilor directe; prețul cu care a fost cumpărat; prețul cu care se vînd imobilele de același fel în localitatea respectivă; precum și toate daunele ce rezultă pentru expropriat, din faptul deposedării lui!...

Plata indemnității se face la mîna expropriatului, înaintea luării în posesiune de către expropriator, iar la caz de refuz, plata se va face prin depunerea prețului la Cassa de depuneri și consemnațiuni.

Aceasta este procedura legală, pe care trebuie s'o respectăm în materie de expropriere pentru cauză de utilitate publică!...

* * *

Celorlalți membri ai corpului didactic, cari m'au consultat în diferite cauze, — din motivul că abia m'am reîntors dela concentrare — le voi răspunde în numerile viitoare ale Revistei «Școala Noastră»...

De încheere, rog pe toți aceia cari în viitor imi vor mai solicita opiniuni juridice, să fie concisi în expunere și cât mai preciși în date.

Zălau, la 20 Aprilie 1940.

Dr. Ionel Ciobanu.

(Din motive de forță majoră, rubrica apare în acest număr, incomplectă.)

Scoala și viața. Februarie-Martie 1940.

Cu toată schimbarea de conducere, de înfățișare exterioară, revista învățătorilor din țara noastră se prezintă foarte modest din toate punctele de vedere: apariția foarte neregulată, numere duble, triple în consecință, colaboratori puțini, condiții tehnice slabe, clișee spalăcite etc. Cu 25.000 de abonați se poate edita o revistă admirabilă din toate punctele de vedere, mai ales acolo unde ai totul la dispoziție: la București.

În *Redacționale și administrative* revista se plânge de micul număr al abonaților, pentru lipsa de sprijin din partea corpului didactic ș. a. Găsim vina exclusiv în sânul revistei. De ea depinde învierea interesului învățătorilor față de apariția regulată și în bune condiții. Rezum la câteva puncte, elementele necesare unei noi vieți la acest organ *absolut indispensabil* pentru învățatorime:

1. Apariție regulată.

2. Mai multă grijă în redactare, în tipărire, în ordonarea materialului.

3. Mai multă variație în cuprinsul ei, mai multă *tinerețe* între rânduri și în preocupări.

La articole de fond iscălesc: D. Subsecretar de Stat la Ed. Naț. D. V. Țoni: *În legătură cu organizarea învățământului nostru primar* — dintr'o expunere făcută la începutul anului 1939; Ap. D. Culea: *Vechea noastră șezătoare*; Gh. T. Dumitrescu: *O privire critică ocazională asupra pedagogiei românești și Școala în noul regim constituțional* de D. Subs. stat D. V. Țoni, reprodus din ziarul România.

Din aceasta înșirare se vede lipsa de variație în materialul revistei.

Cronica destul de variată dar neordonată. Lipsește *Revista revistelor* cu înserarea publicațiilor învățătorești, cu recensarea lor etc.

Ca modestă tipăritură periferică, sfătuim revista *Scoala și viața* — în interesul ei și al zecilor de mii de învățători, să fie la înălțimea aspirațiilor acestora. Față de vechea stare de lucruri, actuala prezentare a revistei este un incontestabil plus, dar e prea puțin și acesta.

Buletinul Cărții

1. *Loghin*: Istoria literaturii române, 544 p. Lei 110.
 2. *S. Smiles*: Ajută-te singur, 292 pag. lei 45.
 3. *Emil Cioran*: Amurgul gândurilor, 284 pag. lei 80.
 4. *Emile Tardieu*: Plictiseala (studiu psihologic) 228 pag. lei 50.
 5. *Victor Eftimiu*: Fum de fantome, 320 pag. lei 80.
 6. *Gh. Bontilă, A. Chiappella și Gh. Zapan*: Instrucțiuni generale pentru aplicarea testelor selecționate A. B. C. — Z. 20 pag. lei 30.
 7. *Steliana Popescu*: John Dewey. Monografie pedagogică. 248 pag. lei 50.
 8. *Dumitru Teodosiu*: Revizuire. Observațiuni asupra greșelilor în predarea învățământului primar, 76 pag. lei 25.
 9. *Mircea Dem. Rădulescu*: Sufletul patriei, 256 pag. lei 90.
 10. *Sterie Diamandi*: Oameni și aspecte din Istoria Aromânilor, 416 pag. lei 115.
 11. *Eva Curie*: Doamna Curie, 456 pag. lei 98.
 12. *Linklater Eric*: Juan în America (Don Juan Americanizat n. r.) 432 p. lei 120.
 13. *Upton Sinclair*: Mi se spune dulgherul, 352 pag. lei 90.
 14. *Ștefan Zweig*: Inimi neliniștite, lei 100.
 15. *D. T. Faurt*: Frumoasă țară românească (Sonete străjerești) 18 pag. lei 10.
 16. *Căpit. Anastasie Pascali și Ilie Anesia*: Pe căile renașterii, 64 pag. lei 40.
 17. *Stroja țării*: Gimnastică și jocuri pentru străjerei și străjere, 7—14 ani, 136 pag. lei 40.
 18. *Nichifor Crainic*: Nostalgia paradisului, 416 pag. lei 120.
 19. *Gh. Vrabie*: Gândirismul: Istoric, Doctrină, Realizări, 360 pag. lei 95.
-

Cronică-Informațiuni

— Adunarea generală extraordinară a Asociației regionale a învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș.

În ziua de 24 Martie a. c. susnumita Asociație și-a ținut ședința la Cluj, în localul Căminului Fetelor de Învățători, în prezența președintelui d. I. N. Ciolan, a membrilor din Comitet, plus câte 3-4 reprezentanți ai Asociațiilor județene.

Din ordinea de zi foarte bogată, înafară de obișnuitele bugete, conturi de gestiune, notăm :

a) Raportul asupra obținerii rentelor pentru despăgubirea fondurilor Asociației și a secțiilor județene.

b) Distribuirea rentelor asociațiilor județene.

c) Raportul asupra situației fondului «Gh. Lazăr» și a casei.

d) Inglobarea fondului «Gh. Lazăr» și a Casei învățătorilor în cadrul Asociației Regionale ca secție aparte de ajutoarea fiilor de învățători organizată ca și Eforia Căminului Fetelor de învățători.

e) Alegerea întregului Comitet și a Comisiei Cenzorilor pe o perioadă de 3 ani.

Cu aceasta ocazie s'au distribuit rapoartele și dările de seamă din ordinea de zi, din cari s'a putut constata *de visu* situația Regionalei.

La discuții a luat parte și reprezentantul secției Sălaj, președintele acesteia d. I. Cleja. La intervenția Dsale restanța de 7.200 pe care o avea Secția Sălaj față de Regională, aceasta a cedat-o pentru Căminul de odihnă al inv. Sălăjeni.

Din raportul Căminului de fete Cluj s'a constatat prezența în cămin a 23 fiice de învățători și 30 străine, cari sunt întreținute în condiții optime.

Cea mai mare parte a discuțiilor s'a desfășurat în jurul problemei Casei învățătorilor și a Fondului «Gh. Lazăr». Se știe că prima a fost luată de Ministerul Educației Naționale și dată în folosul Școalei Normale Superioare. S'a hotărât convocarea Fondului «Gh. Lazăr» și luarea de măsuri potrivite situației.

În noul Comitet ales a intrat și preș. Secției Sălaj, d. I. Cleja.

Proces-Verbal

Azi în 25 Februarie 1940.

Incheiat în ședința Comitetului Central al Secției Invățătorilor Sălăjeni, ținută în localul școlii primare de Stat No. 1. Zălau.

Prezenți: Dnii Cleja Ioan președinte, Macedon Olaru v. preș., Sabău Alexandru secretar, Cionfi Traian casier, Ardelean Ioan senior și Corniș-Pop Gheorghe membrii și Dr. Ciobanu Ioan jurisconsultul Secției.

Absenți: Dnii Fathi Ioan, Moigrădan Gavril și Oșan Valer membrii.

Dl. Cleja Ioan președinte după ce constată că membrii s'au întrunit în număr legal declară ședința de deschisă trecându-se la ordinea de zi situația revistei „Școala Noastră“.

Dl. Corniș-Pop Gheorghe redactor face un amplu expozeu a lucrărilor preliminare de apariție a revistei dela data preluării ei din partea Secției dela Dl. Dumitru Mărgineanu insp. școlar, în care sens vorbește și Dl. Ardelean Ioan senior redactor.

Comitetul ia la cunoștință expunerile Domnilor redactori adresându-le mulțumirile bine meritate, pentru năzuința dată de redactori, ca revista să apară în excelente condițiuni tehnice hotărând ca

1. Revista să apară lunar ferindu-se de a se scoate numeri dubli.
2. Fiecare număr să fie format din trei coale.
3. Să se facă recenzii asupra revistelor primite la redacție în sensul ca și revista Secției să fie apreciată de alte reviste la justa ei valoare.
4. Revistele primite la redacție să fie păstrate într'un dulap special amenajat, în cancelaria Direcției Șc. prim. de Stat No. 1 Zălau unde să fie puse la dispoziția redactorilor.
5. Pentru ușurarea și accelerarea lucrărilor de redactare a revistei precum și a cheltuelilor mari reclamate de apariție, Comitetul Central angajază pe Dl. Simion Oros dir. școlar ca secretar al revistei având însărcinarea de a supraveghea lucrările de scoatere de sub tipar și a corecturilor necesare.

Dl. Macedon Olaru administratorul revistei face o expunere a situației financiare a revistei din care rezultă că din abonamentele fixate cu aproximație, încasările revistei s'ar ridica la suma de lei 172.500 în care sens prezintă următorul proiect de buget

Venite :

Dela 620 învățători à Lei 100	— —	62.000	Lei
Dela 345 Comitete școlare à Lei 260	— —	89.700	„
Dela 80 școli confesionale à Lei 260	— —	20.800	„
Total general		172.500	„

Cheltueli :

Tipărirea unui număr	Lei 7440	— —	74.400	Lei
Expedierea la abonați	Lei 400	— —	4.000	„
Onorar redactorilor și ad-torului		— —	36.000	„
Ajutorului redactor (secretar)		— —	6.000	„
Diurne și deplasări redactorilor și ad-tor.			10.000	„
Cheltueli de Administrație		— — —	2.500	„
Onorar pentru articole publicate		— —	9.000	„
Total general		141.900	„	

Excedentul de Lei 30.000 se pune la dispoziția Secției.

Membrii Comitetului iau la cunoștință expunerea de mai sus nefăcând nici o modificare a proiectului de buget, excedentul rezultat urmând a i-se da din partea Secției o destinație specială.

În continuare comitetul hotărăște ca pentru redactarea No. 1—2 a revistei care s'a făcut de către Dl. insp. școlar Dumitru Mărgineanu să i-se acorde numitului o recompensă bănească ce urmează să fie fixată într'o ședință viitoare.

Dl. Traian Cionfi casierul Secției face o expunere cu situația casei urmând ca ea să fie publicată în revistă, în care va apare darea de seamă a activității anuale a secției, a gestiunii și a proiectului de buget pentru anul viitor.

Dl. Dr. Ionel Ciobanu juriconsultul Secției face un raport a activității Comisiunii juridice a Secției din care rezultă că aceasta Comisiune a debătut două incidente și anume :

În anul 1938 Dl. Stirbu Ioan inv. dir. Carei în calitate de șef de salarizare a încasat pe seama Subsecției Carei dela membrii din plasă suma de Lei 9954 care sumă numitul a predat-o Dlui Bălăncanu I. contabilul Băncii „Învățătorul Sălăjan“ pentru a-i proda D-lui Robu Vasile fostul casier al Secției. Dl. Robu Vasile

nu a recunoscut primirea acestei sume pe care Dl. Bălăneanu I. neputând-o justifica a rămas ca dânsul să despăgubească Secția cu aceasta sumă plus Lei 500 cheltuelile comisiunii, în care sens dânsul a dat o obligație de plată plus un cambiu semnat în alb.

Dl. Șimonca Eugen fost inv. dir. în comuna Asuajul de jos, actual subinspector școlar în jud. Cluj a promis pentru construirea „Căminului de odihnă“ suma de Lei 4000, sumă pe care dânsul, pentru motivul că a părăsit județul, nu a voit a o mai achita. Dl. juriconsult, precum și membrii comisiunii, au căzut de acord ca întrucât pentru încasarea acestei sume nefiind nici o posibilitate legală de încasare Dl. Șimonca Eugen să fie absolvit de aceasta obligațiune.

Comitetul ia la cunoștință expunerea făcută, urmând ca în chestiunea Dlui Șimonca Eugen să se pronunțe Comitetul de Construcție al „Căminului“ în fața cărei dânsul și-a luat acest angajament.

Dl. Rusu Grigoriu casierul „Căminului“ face o dare de seamă a lucrărilor executate în vederea edificării „Căminului“ arătând și situația casei din care rezultă următorul bilanț :

Incasări Lei 801.709

Cheltueli Lei 426.662

Sold Lei 375.047

În cece privește continuarea lucrărilor de edificare, Comitetul decide de a-se convoca Delegația Permanentă a Comitetului de Construcție, care să facă propunerile ce cred de bine a se lua în vederea continuării lucrărilor de edificare, aceasta în fața Comitetului Central al Secției, care urmează să pună aceasta chestiune în desbaterea adunării generale a Secției.

Dl. Cleja Ioan președinte dă cetire adresei Nr. —940 a Asociației Generale prin care secțiile județene sunt invitate a fixa ținerea adunărilor generale anuale, fixându-se pentru Secția Sălaj ziua de 25 Mai în care sens Delegația Permanentă a Secției urmează a fi convocată la Școala primară de Stat Nr. 1 din Carei care va fixa programul adunării generale ce urmează să fie publicat în revistă.

Adunările Subsecțiilor pentru acest an rămân suspendate.

Pentru participarea Secției Sălaj la Congresul Regional ce urmează a se ținea la 24 Martie la Cluj se delegează Dnii Cleja

Ioan președinte, Sabău Alexandru, secretar și Ardelean Ioan senior, membru.

La eventuale propuneri Dl. Sabău Alexandru ridică chestiunea combustibilului ce urmează conf. legii inv. primar să fie primit de școli și directori școlari cerând Comitetul Central a face demersurile necesare către autoritățile administrative județene în sensul ca lemnele de foc necesare pentru încălzitul salilor de învățământ să se dea după cubajul sălilor, făcându-se o normă de conducere în aceasta privință pe întreg județul.

Se delegează Comisia Permanentă a Secției a face în aceasta privință un memoriu pe care să-l susțină în fața autorităților administrative superioare, pentru a fi scoasă chestiunea combustibilului, odată și pentru totdeauna dela discreția primăriilor.

Ne mai fiind alt obiect de pertractat ședința se ridică.

D. c. m. s.

Ioan Cleja
președinte.

Al. Gh. Sabău
secretar general al Secției.

BCU Cluj / University Library Cluj

Asociația Generală a Învățătorilor din România — Secția Sălaj.

Nr. 23—1940.

Domnule Ministru,

Având în vedere multiplele greutăți în cari se sbate învățătorimea din cauza neaplicării întocmai a Legii învățământului primar în ce privește întreținerea materială a școlii, conducerea ei gospodărească, drepturile materiale ale directorilor, amânarea examenelor de definitivat și înaintare la grad II, precum lipsa de legiferare asupra administrării terenurilor școlare și a unei legi noi a Comitetelor școlare;

Comitetul central a Secției Sălaj a Asociației Generale a Învățătorilor în ședința sa din 25 Februarie c. ne-a încredințat a întocmi și a Vă înainta spre grabnică și favorabilă soluționare de către Onor. Ministeriu al Educației Naționale a celor cuprinse în următorul

M e m o r i u :

1. Drepturile la locuință, luminat și încălzit a directorilor de școli primare: a) Legea învățământului primar publicată în Monitorul Oficial Nr. 121 din 27 Mai 1939, la Cap. IV, unde

vorbește despre întreținerea școlilor primare, în art. 57, 58, 59, prevede expres, că locuințele pentru directori cad în sarcina comunelor, iar când acestea n'au localuri proprii sunt obligate să închirieze locuințe corespunzătoare pentru directori. La fel luminatul și încălzitul precum și reparatul (art. 59) acestor locuințe cad tot în sarcina comunelor.

În art. 218, se statuează, că deosebit de leafă și gradații, membrii corpului didactic primar au drept la aceleași indemnizații date în aceleași condiții ca tuturor celorlalți funcționari ai Statului (îndemnizație de chirie, transport, scumpete etc.)

Din acestea texte exprese ale legii învățământului primar, care este o lege specială, deci de strictă interpretare, rezultă, în mod incontestabil, că directorii de școli primare au dreptul legal la: locuință, reparația ei, încălzit, luminat, și alte indemnizații aferente salariului lor dăscălesc.

Deosebit de acestea dispozițiuni categorice ale legii, dreptul directorilor de școli primare la locuință, încălzit, luminat mai izvoarește și din dreptul nostru consuetudinar, adecă din obiceiul pământului, care a înțeles încă din primul moment să consfințească printr'o reenumeratie în plus rolul de activ și nenumăratele răspunderi ale directorului școlar față de ceilalți colegi ai săi, sufletul școlii fiind totdeauna directorul ei.

Aci stă rațiunea și justetea legiferării dreptului la locuință, luminat și încălzit al directorilor de școli primare în legea învățământului primar.

b) Legea administrativă, însă, publicată în Mon. Of. Nr. 187 din 14 August 1938, care reglementează utilizarea finanțelor locale, la Cap. cheltueli (ordinare) obligatorii pentru comună sub titlul „Cheltueli pentru învățământ și Culte“ prevede în art. 176 B. II., în titlul generic: „Încălzitul, luminatul, și curățitul localurilor de școli primare sau chiria lor“, care interpretat, în litera legii, cum se și face exclude nu numai satisfacerea dreptului de locuință, luminat și încălzit a directorilor de școli primare, dar lasă la o parte orice alte nevoi împreunate cu organizarea instituțiilor anexe ale școlii, bunăoară sub pretext, că nu prevede legea ad-tivă, cu toate că legea învățământului primar este mai recentă.

Aceasta nesocotire a celor satorite în legea inv. primar se

datorește faptului, că art. 194 din Legea ad-tivă prevede, că aceasta lege nu va putea fi modificată, înainte de doi ani de aplicare, dela data promulgării ei, care a avut loc în ziua de 14 August 1938, ceea ce înseamnă că, numai după ziua de 14 August 1940, va putea fi modificată.

Solicităm modificarea, pe cale legislativă, pe data de 14 August 1940 a legii administrative, art. 176 ale legii învățământului primar trecându-se între cheltuelile obligatorii ale comunelor adecă toate drepturile de întreținere materială ale școlii, drepturile de locuință, sau chirie, luminat și încălzit ale directorilor de școli primare așa cum se prevăd și sunt legiferate în art. 59, 87 și 218 ale legii învățământului primar al Statului din 27 Martie 1939.

Vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a interveni la On. Ministeriu de Interne pentru aplicarea art. 59, 87 și 218 din Legea inv. primar de către Administrațiile locale și până la aceasta modificare a Legii administrative cu aplicarea noului an bugetar 1940—1941 în cursul căruia urmează să se pună în concordanță Legea Inv. primar cu legea administrativă în aceasta privință.

2. Aplicarea dispozițiilor art. 220 din Legea Inv. primar, privitor la sporul de salariu a învățătorilor cari funcționează în comunele din teritoriile alipite cu populație de altă origine etnică sau cu Români desnaționalizați, a fost amânată până la publicarea de către Ministeriu a tabloului acestor comune.

Cum acestea comune, deja, au fost publicate în Mon. Of. din 1 Septembrie 1939, Vă rugăm, binevoiți a dispune aplicarea, întocmai, a acestui articol dând acestor învățători sporul de 50% la salariul normal și făcându-se improprietărirea lor, a acelor cari au sau își vor lua angajamentul de a funcționa în acestea comune, răsplătind, în forma aceasta, sporul de sacrificiu și de muncă a învățătorilor din acestea comune, cari repară nedreptăți istorice seculare, dând întărire spirituală Nației și Țării.

3. Pentru o anumită categorie de învățători examenul de definitivat constituie o problemă de actualitate și de deosebit interes, ținând seamă de faptul, că timpul nu stă pe loc, iar trecerea lui nu justifică cu nimic neglijența și nici prevederea.

Incepând cu absolvenții anului 1932 și numiți pe data de 15 Noiembrie 1935, învățătorii tineri n'au examenul de definitivat.

Evenimentele din primăvara anului 1939 au amânat, dela o zi la alta examenul de definitivat. Legitima și dureroasa întrebare a colegilor din categoria de mai sus: „Când se va ținea examenul de definitivat?” cu ce suntem întimpinați, atât de des, trebuie să-și afle un răspuns și o rezolvare.

Dacă studenții concentrați, încă din Decembrie 1939, din „interese culturale” au fost desconcentrați până la 1 Iunie 1940; dacă din primăvara anului trecut și până acuma s’au putut ținea atâtea examene, cu comisii, prin fața cărora s’au perindat mii de candidați majori fără a periclită siguranța Țării din lipsa lor; dacă se pot acorda concedii de câte 30-60 zile; credem, că din fiecare Regiment lipsa alor 10—20 candidați-învățători plecați la un examen de definitivat cu nimic n’ar stânjeni bunul mers al unității respective.

Pentru acești învățători cerem fixarea examenului de definitivat pentru primăvara acestui an, la care să fie admiși toți învățătorii cu titlul provizoriu, cari au stagiul de trei ani, serviți în învățământ, fără alte condiții.

Dacă evenimentele și situația prin care trecem s’ar precipita, pentru a da acestei categorii de învățători o satisfacție morală, să fie definitivati pe baza stagiului și a constatărilor făcute la inspecțiile ce le-au avut, în timpul stagiului, sau pe baza unei inspecții speciale, măsură legiferată direct ca o răsplată morală a datoriei militare efectuate luni întregi cași concentrați, pentru apărarea granițelor Țării.

4. Examenul de înaintare la grad II, publicat în anul 1937, tot din pricina evenimentelor în curs s’a amânat „sine die”.

Având în vedere, că mulți din aceasta categorie de învățători au avut inspecția specială făcută, iar datoria lor militară i-a împiedecat dela un studiu serios în vederea acestui examen facultativ;

Având în vedere, că amânarea acestui examen aduce prejudicii materiale în drepturi și avansări acestor învățători;

Solicităm pentru acești colegi ca să fie înaintați la grad II, pe baza inspecției speciale, consfințându-li-se acest drept, printr’o lege specială, ca o răsplată a datoriei lor supreme pentru Țară, Rege și Neam.

5. Terenurile școlare, rămase, după formarea câmpurilor de experiență să se poată arenda numai învățătorilor în raport cu

greutățile familiare cu preț minimal regional sau cu o reducere de 50% din prețul de arendă al altor categorii de cetățeni.

6. Intocmirea și legiferarea Legii noi a Comitetelor școlare, care să așeze administrația școlilor primare pe baze cu totul noi, — acele ale Regulamentului de aplicare a Decretului-Lege privitor la organizarea Comitetelor școlare din 1919, care nu mai corespunde vremurilor de astăzi —, în concordanță cu spiritul vremii și noua lege a învățământului primar al statului din 1939 asigurând școlai primare o bună funcționare gospodărească solidă, am surtat multiplelor ei nevoi, ce pretind a fi satisfăcute integral, întru bunul mers al învățământului primar, și nu prin bugete ciopârțite de către administrațiile locale la bunul plac al cărora este lăsată, astăzi, existența materială a școlai, din lipsa unei legi noi a Comitetelor școlare, la întocmirea căreia să se aibă în vedere și propunerile asociației noastre profesionale ca organizație de breaslă.

În speranța, că revendicările juste, arătate mai sus, ale învățătorimei, stâlpilor și pivoțiilor puternici ai Renașterii Naționale a Statului, vor fi rezolvate favorabil, Vă asigurăm, că aceasta învățătorime simțindu-se îndreptățită va munci și cu mai mult elan pentru propășirea scumpei noastre Patrii.

Sănătate!

Zălau, la 20 Martie 1940.

Președintele Secției Sălaj,
Ioan Cleja

Membrii delegației permanente,
Valeriu Oșian
I. Ardelean senior
Al. Gh. Sabău

Asociația Generală a Învățătorilor din România. — Secția Sălaj.

Nr. 27—1940.

Convocare

În conformitate cu dispozițiile art. 18 din Statut și potrivit hotărârei Comitetului Central, convocăm în

ADUNARE GENERALĂ ANUALĂ,

pe membrii Secției Sălaj a Asociației Generale a Învățătorilor din România la Zălau pe ziua de 25 Maiu 1940 în sala cinematografică a orașului.

Ordinea de zi:

I.

1. La ora 7 serviciu divin și parastas pentru membrii decedați ai Secției, în bisericile românești.
2. Constatarea prezenței membrilor și deschiderea adunării la ora 8.
3. Alegerea alor trei membrii verificatori ai procesului verbal al adunării.
4. „Invățătorul pivot al Renașterii Naționale din Stat“. Raportori: Dl. Gh. Corniș Pop, supleant: Dna Alexandrina Tr. Hałas — inv. în Jibou.
5. „Căminul de odihnă al Invățătorilor Sălăjeni“. Raportori: Dl. Petru Popescu Supleant: Dl. Grigore Rusu inv. în Zalău.
6. Raportul general al: 1. Comiteului Central al Secției, 2. Casierului, 3. Administratorului revistei „Școala Noastră“, 4. Cenzorilor, Aprobarea lor și darea cuvenitei descărcări.
7. Votarea bugetului Secției pe anul 1940—41.
8. Propuneri. (Se vor lua în considerare cele întrate cu 8 zile înainte la biroul prezidiului).
9. Inchiderea adunării.

II.

La orele 18 fix „Festival străjeresc“, în sala cinematografică a orașului, organizat de către Cohortele de străjeri și străjere din Zalău pentru taberele de vară a Legiunilor de Sălaj.

III.

La orele 21 petrecere dansantă în sala cinematografică a orașului, în favoarea Căminului de odihnă al învățătorilor Sălăjeni. Costumele naționale și uniforma străjerească reglementară, vor fi preferate.

*

Notă: Conform art. 10 din Statut participarea membrilor este obligatorie Membrii cari vor absenta nemotivat vor fi amendați conform prevederilor statutale. In caz că nu se va întruni, legal, adunarea se va ținea peste 2 ore dela ora fixată cu orice număr de membrii prezenți.

Zalău, la 2 Aprilie 1940.

Președinte,
Ioan Cleja.

Secretar,
Alexandru Sabău.

R A P O R T U L

Comitetul central, despre activitatea Secției Sălaj pe anul 1939 -1940, către Adunarea Generală convocată în Zalău, pe ziua de 25 Mai 1940

Onorată Adunare Generală,

Activitatea organizației noastre profesionale județene s'a desfășurat în anul expirat, în concordanță cu mersul vremii fiind influențată de evenimentele precipitate din cursul anului, care iau redus obișnuita activitate anuală normală, zădărniciindu-i realizările ei profesionale — a revendicărilor noastre de tagmă, preocuparea generală a Țării fiind: înzestrarea armatei și întărirea fruntariilor Țării.

În cadrul acestei preocupări obștești, generale, învățătorimea noastră a dovedit un nou examen de patriotism maxim impus de apogeotica sa conștiință profesională: cei concentrați prin împlinirea maximă a datoriei militare, cei de acasă prin contribuția lor supremă, în înlocuirea celor concentrați, a ajutorării familiilor concentraților și în deosebi contribuția cu salariul brut al unei luni la înzestrarea armatei, un nou gest de sacrificiu patriotic al învățătorimei în mare luptă cu greutățile materiale ale scumpeții ridicată la culmea speculei, în discordanță ridicolă cu situația salariului său minimal constant și acelaș de un deceniu încoace.

Reese și din aceasta că Învățătorimea Sălăjană, conștie de menirea ei, s'a încadrat cu tot entuziasmul în noul spirit al vieții noastre de stat.

Raportăm cu durere sufletească, că numărul membrilor Secției noastre a scăzut prin trecerea la cele veșnice ale colegilor:

1. Ioan Costea din Mirșid. 2. Iuliu Gogu din Cean. 3. Vasilescu Ioan din Gărdani.

Amintind acestea nume a colegilor decedați rugăm Adunarea Generală să dea expresie durerii sale prin ridicarea și păstrarea alor câteva minute de reculegere pentru odihna veșnică a lor.

În baza acestor considerente în cele do mai jos dăm curs raportului activității Secției noastre dela ultima adunare generală și până astăzi.

1. Activitatea Comitetului Central.

Biroul Secției, ținând cont de hotărârile Adunării Generale

și ale Comitetului Central, a înaintat forului competent dezederatele pentru soluționarea favorabilă potrivit măsurilor luate cu doleanțele și revendicările membrilor Secției.

S'au rezolvat toate actele și agendele de competență și în baza hotărârilor Comitetului central s'au dat directive și luat măsurile necesare în toate chestiunile de interes general, profesional ce interesa Secția noastră și membrii săi.

La adunarea generală a Asociației Regionale a Învățătorilor din Ardeal, Crișana și Maramureș ținută la Cluj în 24 Martie crt. Secția noastră a fost reprezentată prin președintele ei și d. Gh. Corniș Pop și Simion Oros în locul delegaților statuari, delegați de către Comitet, care fiind concentrați n'au putut participa.

La această adunare generală delegații noștri au susținut energic interesele Secției și ale membrilor ei privitor la Casa Învățătorilor, fondul „Gheorghe Lazăr“, Căminul fetelor de învățători, etc. dela ordinea de zi a adunării.

Potrivit acestei intervenții a președintelui Secției noastre la biroul Asociației noastre regionale, aceasta a aprobat compensarea în favoarea fondului „Căminul de odihnă al învățătorilor sălăjeni“ restanța cotizației Secției noastre către Regională, depe anul trecut în sumă de lei 7200 care sumă va fi vărsată fondului Căminului.

Având în vedere că, conform Statutului Asociației Generale, asociațiile regionale sunt în curs de lichidare, membrii Secțiilor, deci și a noastră, cu interese de bunuri materiale în cadrul Asociației Regionale, vor trebui să se grupeze solidar în jurul fondului „Gh. Lazăr“ asupra căruia probabil vor trece bunurile acestei regionale și la lichidarea căreia vom fi chemați a ne spune, răspicat, cuvântul în ceoace ne privește drepturile și contribuția din trecut și din viitor.

Comitetul central a putut ținea o singură ședință în 25 Februarie crt. cu ordinea de zi publicată în numărul 7/Martie crt. a revistei noastre „Școala Noastră“ iar concluziile și hotărârile problemelor desbătute consemnate în Procesul-Verbal al acelei ședințe, publicate în Nr. 8/Aprilie, curent al revistei.

Delegația permanentă nu s'a putut întruni din cauza concentrării membrilor ei, urmând ca chestiunile de competență ei să fie rezolvate de către biroul prezidențial al Secției.

Și în anul acesta, ca și în cel trecut, s'a menținut o per-

fectă și solidară colaborare activă între autoritatea școlară județeană și conducerea Secției.

Pentru această colaborare armonioasă ținem să exprimăm mulțumirile noastre dlor: inspecitori școlari Vasile Gr. Pupăză și Petre Popescu.

Potrivit încredințării date de către Comitet Delegației permanente, în această ședință, aceasta a compus și înaintat forurilor competente *Memoriul* ce urmează în numărul curent al revistei noastre, revendicările juste ale noastre, privitor la susținerea materială a școlii primare, drepturile juste materiale privitor la: locuință sau chirie, luminat și încălzit ale directorilor de școli primare, examenele de definitivat și înaintare la Gradul II, terenurile școlare; probleme vitale ce frământă masa mare dăscălească prejudiciind grav interesele noastre ale învățătorilor, — până la rezolvarea favorabilă, grabnică a căroră nu vom ceda nimic din lupta noastră profesională.

2. Activitatea Subsecțiilor.

Adunările anuale obișnuite ale Subsecțiilor nu s'au convocat din cauza precipitării evenimentelor, fiind concentrați foarte mulți membrii ale lor și conform cu adresa Nr. 1571 din 10 Februarie 1940 a Asociației Generale, privitor la adunările generale și ordinea de zi ale acestora.

Revista Secției.

Revista Secției „Școala Noastră“, intrată în întregime în proprietatea și conducerea Secției noastre, a fost editată în mod regulat lunar. S'a nuzuit Comitetul și administrația de redacție să asigure revistei nivelul superior ca: tehnică, conținut și aspect.

S'a făcut și se face apel la o cât mai prodigioasă colaborare și activitate a ei din partea membrilor Secției, pentru a asigura un grup cât mai select de colaboratori. S'au luat măsuri ca revista să apară pe ani calendaristici, ca toți membrii să beneficieze de o servire cât mai promptă cu revista și tot la fel să se încaseze și abonamentul.

Felul de prezentare și apariție a revistei e o dovadă, că cei puși la conducerea ei nizuiesc ași face datoria *serios* mun-

cind pentru prosperitatea ei, ca să mulțumească chiar și pe acei cu pretenții mai mari în această privință — pe toată lumea.

În aceasta materie masa cititoare este în drept a se declara prin sugestii binevoitoare și toți aceia cari îi poartă pe suflet viitorul ei înfloritor.

Gestiunea „Căminului de odihnă“

Incasări prin Bancă 26 VIII. 1937 — 17 II. 1939	609.714
Incasări prin Rusu 29 XII. 1938 — 4 III 1940	212.600
Incasări dela Bancă Dobândă 31 XII. 1939	17.344
Total :	839.658

Plăți dela 28 II. 1939 la 6 IV. 1940	442.336
Sold depus Bancă	397.322

Plățile efectuate :

1. Imobilul — — — — — — — —	Lei	27.838
2. Tăiatul lemnelor la ars. căr. — — — — —	„	31.182
3. Transportul lemnelor — — — — —	„	43.343
4. Fabricarea cărămizilor — — — — —	„	84.725
5. Varul (peste 300 q) — — — — —	„	26.622
6. Piatra, scosul — — — — —	„	23.990
7. Transportul pietrei — — — — —	„	19.210
8. Zileri — — — — —	„	65.684
9. Scânduri — — — — —	„	14.407
10. Transport, scânduri — — — — —	„	7.605
11. Nisip la cărămidă — — — — —	„	9.830
12. Salarii și diferite onorarii — — — — —	«	50.397
13. Paie și pleve la fabricări — — — — —	„	7.767
14. Transportul Comitetului — — — — —	„	5.533
15. Rechizite la birou — — — — —	„	966
16. Unelte — — — — —	„	10.940
17. Alimente la clăci etc. — — — — —	„	5.857
18. Transportul cărămizilor — — — — —	„	4.735
19. Fotografii — — — — —	„	1.505
20. Restituiri la membrii — — — — —	„	200
Total	Lei	442.336

Reiese din ansamblul acestui raport al Comitetului central eforturile mari ce depune conducerea Secției în direcția tuturor problemelor ce o interesează și pe membrii ei, pentru a-i asigura consolidarea ei, bunul mers în viitor și în deosebi patrimoniul ei, pentru asigurarea asistenței social-sanitare a membrilor ei, care trebuie să fie pe primul plan chiar și astăzi.

În consecința celor expuse mai sus, propunem Onor Adunări Generale să binevoiască a lua act de prezentul nostru raport și a-l aproba.

Zălau, la 3 Aprilie 1940.

Președinte,
Ioan Cleja.

Secretar,
Alexandru Sabău.

Situația
pe ziua de

INCASĂRI:

Nr. crt.	Denumirea conturilor	Suma Lei:
1	Din soldul rămas din anul precedent — —	21.581
2	Cotizații curente incasate dela membrii secției în anul 1939-40. — — — — —	86.114
3	Din taxele de intrare, cu ocazia petrecerii aranjată la 24 Iunie 1939, la adunarea generală — — — — —	8.862
4	Restituirea creanței în litigiu de către Dl. Oros Simion — — — — —	36.041
5	Dela administrația revistei Școala Noastră, restituire din avansurile acordate pentru asigurarea revistei înainte de încasarea abonamentelor ei — — — — —	26.900
6	Din depunerea spre fructificare dela Banca populară Învățătorul Sălăjan — — — —	36.041
	/	
	Total general Lei:	215.539

casei
1 Aprilie 1940.

P L Ă Ţ I :

Nr. crt.	Denumirea conturilor	Suma Lei:
1	Restituiri de cotizații sau anulări de recipise	2.240
2	Deplasările membrilor Comitetului Central la ședințele convocate sau la executarea diferitelor delegațiuni primite — — — —	19.278
3	Achitarea unor abonamente restante la revista Asociației Generale Școala și Viața — —	21.738
4	Cotizațiile convenite subsecțiilor pe 1939—40	7.632
5	Cotizația anuală către Asociația Generală —	18.000
6	Cheltueli generale și neprevăzute — — —	1.758
7	Cheltueli de administrație — — — —	1 606
8	Depuneri spre fructificare la Banca populară Invățătorul Sălăjan : a) Creanța dela dl. Oros Simion Lei 36.041 b) Avansurile restituite de adm. revistei Școala Noastră — Lei 26.900	62.941
9	Ajutoare acordate membrilor secției județene pentru diferite cursuri de perfecționare —	5.000
10	Avansuri acordate revistei Școala Noastră pentru asigurarea apariției, înainte de încasarea abonamentelor ei — — — — —	41.900
11	Onorarii Casierului și Secretarului general pe anul 1939—40 — — — — —	9.500
12	Cheltueli provenite cu aranjarea adunării generale și a petrecerii din 24 Iunie 1939 —	7.776
13	Soldul casei la 1 Aprilie 1940. — — —	19.170
	Total general Lei:	215.539

Se certifică de noi că prezenta situație corespunde intru totul cu registrele asociației.

Președinte :
Ioan Cleja.

Casier General :
Traian Cionfi.

Inființarea unui fond pentru ajutorarea colegilor bolnavi

Apelul Asociației Generale a Învățătorilor
căt-re

Nr. 1797

Secțiunile județene

1940, Martie 6

Domnule Președinte,

Primum numeroase cereri dela colegii învățători, aflați în situații nenorocite, loviți de grele nevoi.

Unele scrisori cuprind atâta durere și amărăciune, încât sufletul e sfâșiat de mizeria în care se sbat învățătorii noștri.

Cea mai tristă situație o au aceia dintre colegii noștri, loviți de boala care nu iartă: tuberculoza.

Localurile lipsite de igienă și confort, adesea neîncălzite, seceră an de an pe tinerii învățători.

Sanatoriile Statului nu au locuri pentru toți învățătorii care cer internarea.

Majoritatea pot fi salvați, dacă boala e căutată înainte de a se agrava.

Salariul redus, adeseori până la câteva sute de lei lunar, din cauza datoriilor ce apasă traiul colegilor, nu le poate asigura o hrană îndestulătoare.

Întreținerea în școli a copiilor este iarăși o gravă problemă, ce preocupă pe învățători.

Ajutoarele Casei de Credit a Corpului Didactic sunt cu totul infime, din cauza anulării taxelor pentru cărțile didactice monopolizate.

Față de situația extrem de îngrijorătoare și spre a putea veni cât mai curând în ajutorul colegilor noștri, socotim util să inființăm un fond special, care să fie alimentat din cotizațiile tuturor, mărite cu 12 lei anual.

Cu începere dela 1 Aprilie 1940, fiecare secțiune județeană e rugată să rețină 12 lei anual (un leu lunar) dela fiecare învățător.

Suma va fi trecută într'o rubrică deosebită în borderoul ce întocmește fiecare secție județeană, pe baza căruia încasează cotizația dela membri.

Ar fi de dorit ca toate secțiunile să rețină suma de 12 lei dela fiecare coleg, în luna Aprilie, odată pentru tot anul și această

sumă să fie trimisă Asociației Generale cel mai târziu până la 15 Mai 1940.

Cererile de ajutor vor fi aprobate numai în baza actelor justificative, vizate de președintele secțiunii județene.

Deocamdată se vor acorda ajutoare numai colegilor predispuși spre tuberculoză, pentru a fi internați în sanatorii.

Creдем, Domnule Președinte, că veți binevoi a pune în aplicare cu tot sufletul și graba cuvenită propunerea ce vă facem, contribuind la îmbunătățirea cel puțin în parte a suferinții colegilor noștri.

Președinte,
T. D. IACOBESCU

Secretar-General,
GRIGORE ANGELESCU.

Circulară

Către d-nii Președinți de Secțiuni și Directori

Majoritatea secțiunilor județene ale Asociației noastre au Cămine în orașul de reședință, ori camere de găzduire pentru colegii veniți din județ și de aiurea.

Printre oaspeții din afară care pot vizita un județ, sunt și organele de îndrumare și control ai Străjii Țării, comandanți de Ținuturi, Indrumători generali și Indrumători de Ținuturi ori alte organe ale Comandamentului „Străjii Țării“.

Este cunoscută astăzi colaborarea strânsă, ideală, ce există între „Straja Țării și Asociația Generală a Învățătorilor, care înțelege să sprijine nelimitat Augusta mișcare de mântuire a țării, STRĂJERIA.

Dorim ca, atunci când un îndrumător sau delegat al Străjii Țării este în misiune într'un județ, să fie o întrecere între colegii noștri în a-i primi cât mai camaradește, cu căldura și ospitalitatea cu care învățătorii, aproape toți comandanți-străjeri, știu să-și întâmpine prietenii.

D-nii Președinți și Directori de Cămine sunt invitați să ofere găzduire prietenilor noștri din Straja Țării, astfel ca să nu păsească un sol al Străjii Țării pe teritoriul unui județ, fără să fie primit de învățători.

Slujim o idee și biruința unei înalte instituții atât de scumpă nouă învățătorilor.

Președinte,
T. IACOBESCU.

Buletinul Inspectoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai

No. 2642—1940. **Abonarea ziarului «România».** Comunicăm mai jos, în copie adresa ziarului «România» Nr. 195—1940, cu rugămintea ca doritorii să o aboneze direct: Onor. Inspectoratul Școlar al Județului Sălaj — Zălau. Intemeiați pe dispozițiunea cu No. 713 - 1939 a dlui ministru al F. R. N., adresată organelor în subordinea F. R. N.-ului cu privire la răspândirea și abonarea ziarului «România» oficiul F. R. N., avem onoare a vă ruga să binevoiți a vă abona la acest ziar. Este o datorie a tuturor să se aboneze la acest ziar căci precum cu drept cuvânt spune dl. ministru în adresa d-sale susmenționată: «Față de interesul pe care îl are Țara ca ideile Renașterii să fie propagate metodic și călduros în straturi cât mai largi și față de împrejurarea că ziarul «România» este oficiul F. R. N. și deci organul de comunicare directă între centrul organizației și între membrii ei din provincie, credem că e necesar a se da întreg concursul nostru acțiunii de răspândire a ziarului «România» în cercuri cât mai largi. Deaceea va rugăm să acordați întregul dvs. sprijin acțiunii de răspândire, abonând pe toți dnii învățători din regiunea dvs. la acest organ oficios al F. R. N.-ului». Pentru a înlesni abonarea, ziarul aprobă plata în rate lunare a câte 65 lei, sumă ce se va reține de dvs. la plata salariului totalizând aceste plăți la dvs. și achitându-le apoi delegatului nostru anume autorizat. Totodată va rugăm să binevoiți a dispune să ni se trimită până la 31 Martie a. c. tabloul cu adresele respective ale fiecărui domn învățător, căruia urmează să-i trimitem ziarul. Primiți vă rugăm, asigurarea celor mai alese considerațiuni. Ziarul România, Serv. de Abonamente.

No. 1451—1940. **Promovarea elevilor care nu aparțin cultelor istorice recunoscute.** Comunicăm mai jos Ord. On. M. E. N. No. 26960—1940 pentru luare la cunoștință și conformare: Domnule Inspector, Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Ministerul prin decizia No. 26960—940, dată în conformitate cu art. 33 din legea învățământului primar normal, a hotărît ca elevii școalelor primare, care nu aparțin cultelor istorice recunoscute să fie promovați fără notă la obiectul Religie, în baza unei dovezi că au primit educația religioasă în familie. Se revine asupra ordinilor 230597—939, 216798 939 și 20616 -940. Binevoiți a vă conforma întocmai

și a comunica de urgență tuturor școlilor din județul dv. aceste dispozițiuni. p. Ministru, Barliba. p. Director General, M. Aderca.

No. 2410 - 1940. **Așezarea icoanelor și candelor.** Comunicăm mai jos, ord. On. al Min. Ed. N. Nr. 37323-940, pentru luare la cunoștință și conformare: Către Inspectoratele Școlare de Ținuturi și Inspectoratele Școlare Județene, Avem onoare a vă face cunoscut că Sfânta Mitropolie a Ungro-Vlaheiei, Arhiepiscopia Bucureștilor, Secția Culturală, prin adresa Nr. 2947 940, ne informează că la unele școli primare locul unde sunt așezate icoanele și candelile nu este de loc potrivit cu pietatea ce trebuie să li se acorde. În unele școli, de pildă, candela și icoana sunt așezate între diferite tablouri didactice, iar în altele, candela este așezată nu sub icoană, ci sub tablourile foștilor sau actualilor demnitari ai Statului. Față de aceste constatări, avem onoare a vă ruga să puneți în vedere școlilor din județul dvs., ca icoanele să fie așezate într'un loc aparte, separate de alte tablouri didactice, în partea de Răsărit a sălilor de clasă, iar candela să nu ardă decât la icoane. p. Ministru, N. Barliba. p. Director General, M. Aderca.

No. 3124 - 1940. **Inscrierile la Frontul Renașterii Naționale.** Comunicăm dlor învățători ordinul Min. Ed. Naț. Nr. 47.764 - 1940, privitor la înscrierile în Frontul Renașterii Naționale, pentru știre și conformare: CIRCULARA Către Inspectoratele școlare de Ținut și Județene. Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Ministerul Frontului Renașterii Naționale cu adresa Nr. 1409 - 940, ne informează că potrivit art. 8 aliniatul a) și b) din Legea de organizare a aceluși Minister, cererile de înscriere în Frontul Renașterii Naționale trebuie să fie prezentate: a) Organizației Comunale, pentru toate comunele rurale, urbane și Municipii. b) Organizației de Sector pentru Municipiul București. Vă rugăm deci să aveți în vedere aceste lămuriri, în ceiace privește înscrierea în Frontul Renașterii Naționale, a membrilor corpului didactic și a funcționarilor administrativi dela școlile de toate categoriile. p. Director General, N. Barliba. Șeful Serviciului, M. Aderca.

No. 2910 - 1940. **Achitarea arendelor către Comitetul școlar.** Comunicăm mai jos ord. Min. Ed. Naț. No. 39047 - 1940, pentru luare la cunoștință și strictă conformare. Dnii Subinspectorii de control vor urmări și unde vor constata rămășițe din trecut, ne vor semuala cazurile ca să putem face reținerile ce se impun: Domnule Inspector, Ni se aduce la cunoștință că unii dintre învățătorii cari au avut în arendă terenuri școlare, nici până acum nu au achitat arenda ce se cuvine Comitetelor școlare, cu ani în urmă. Față cu a-

ceastă situație și în conformitate cu hotărîrea dlui Ministru, vă invităm să cercetați și să luați — de urgență — măsuri, ca învățătorilor cari nu au achitat sumele datorate Comitetelor școlare din arendă de terenuri școlare, să li se rețină aceste sume din salarii, în rate lunare, până la complecta achitare, după cum vi s'a mai comunicat și cu ordinul 165112—1938. Aceste rețineri se vor aplica chiar dacă suma datorată privește un comitet școlar din alt județ. p. Director General, N. Barliba. Șeful Serviciului, Indescifrabil.

No. 3126—1940. **Timbrarea petițiilor și certificatelor.** Se comunică pentru luare la cunoștință și conformare ordinul Min. Ed. Naționale Nr. 52.816—1940. Avem onoare a a Vă face cunoscut că prin legea din 1 Aprilie 1940, taxele de timbru și impozitele proporționale au fost sporite cu 2%. 1. Pentru taxele de timbru, fracțiunile mai mici de un leu — rezultate din sporire — se neglijează în favoarea contribuabilului. Astfel: Timbrul de petiție s'a majorat dela 8 lei la 9 lei. Certificatele, dela 14 lei la 16 lei. 2. Pentru impozitele proporționale, majorarea operează pur și simplu. Astfel: Furniturile, executările de lucrări, impuse cu 1.40%, prin sporire devine 1.68%. Contractele de închiriere și arendare, dela 1.50 la 1.80%. Vânzările imobiliare nu au suportat această majorare, fiind exceptate. Astfel încât rămân mai departe impuse cu 8%, la care se adaugă însă impozitul proporțional de 2% conform legii pentru așezarea unei contribuțiuni naționale excepționale pentru apărarea țării. Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni organelor în subordine pentru aducerea la îndeplinire a legii modificatoare, spre a se evita pagube în patrimoniul Statului. p. Ministru, Eugen Demetrescu. p. Director, Gr. Melidoneanu.

No. 3346—1940. **Taxa asupra veniturilor realizate de celibatari** Comunicăm aci, în copie, ordinul Nr. 55.637—1940 M. E. N. pentru luare la cunoștință și conformare întocmai.

Domnule Inspector,

Avem onoare a vă face cunoscut că dispozițiunile comunicate cu No. 50.000 din 5 Aprilie a. c. se completează, în ceea ce privește aplicarea taxei asupra veniturilor realizate de celibatari, după cum urmează:

a) Pentru salariații cari au făcut cel puțin 45 zile de concentrare în intervalul 1 Ianuarie—31 Decembrie 1939, taxa asupra veniturilor celibatarilor calculată după cum se arată în circulara No.50.000—1940, va fi redusă cu 15%.

Fracțiunile de leu, indiferent de quantum-ul fracțiunii, vor fi întregite la leu, în folosul Statului.

b) Toate instituțiile cari au salariați impozabili la «taxa

asupra veniturilor realizate de celibatari» vor depune, cel mai târziu la 30 Aprilie 1940, la Percepția de Constatare a Circumscripției unde Instituția are sediul, o «declarație colectivă», în-tocmită sub forma unui tablou și care va cuprinde următoarele rubrici :

1. N rul curent
2. Numele și pronumele salariatului celibatar
3. Vârsta
4. Domiciliul
5. Specificarea dacă este necăsătorit, văduv prin divorț, sau prin deces.
6. Salariul net lunar (înainte de a i se aplica taxa asupra celibatarilor).
7. Suma percepută drept taxă pe luna Aprilie 1940.
8. Dovada că în anul 1939 a fost concentrat mai mult de 45 zile (se va menționa numărul carnetului Md. E. pentru ofițerii de rezervă, al livretului de serviciu militar pentru gradele inferioare, sau Nr. adeverinței scrise și semnată de șeful biu-roului Mobilizării dela unitatea unde s'a făcut concentrarea).

9. Semnătura salariatului.

c) Osebit de această «declarație colectivă» pe care o face instituția plătitoare, fiecare contribuabil celibatar este obligat a depune la Percepția de Constatare a Circumscripției în care domiciliează, o «declarațiune individuală», în același termen de 30 zile dela promulgarea legii, adică până la 30 Aprilie 1940.

d) Cei cari — după aplicarea legii — încetează a mai fi celibatari vor fi scutiți de plata taxei cu începere din luna următoare schimbării situațiunii lor legale.

Scutirea se va face numai pe baza declarație contribuabilului și actului oficial.

e) Cei ce nu dau în termen declarațiunile de mai sus, vor fi sancționați cu amendă egală cu $\frac{1}{2}$ din taxa cuvenită la veniturile nedeclarate.

Cei care vor da declarațiuni necomplete sau nesincere vor fi sancționați cu o amendă egală cu taxa cuvenită.

Cei care au obligația de a reține și vărsa această taxă și nu o vor reține sau nu o vor vărsa, vor fi sancționați cu o amendă egală cu taxa cuvenită, amendă la care sunt solidari atât beneficiarii veniturilor cât și acei cari le plătesc.

Inspectoratele de ținut vor comunica de urgență aceste dispozițiuni școalelor de grad secundar.

Ministru,
INDESCIFRABIL.

Director General,
INDESCIFRABIL.

No. 3324 - 1940. **Eliberarea duplicatelor de certificate școlare.** Comunicăm pentru luare la cunoștință și conformare ord. On. M. E. N. No. 58128 - 1940.

Către Inspectoratele de județ și Ținut.

Vă comunicăm mai jos dispozițiunile luate de Minister cu privire la eliberarea duplicatelor, în caz de pierderea sau distrugerea certificatelor de absolvirea cursului primar sau adeverințelor de clasă, dispozițiuni pe care le veți comunica imediat tuturor școalelor primare din județul Dvs., spre a se conforma întocmai :

Cel interesat se adresează cu cerere, în acest scop, inspectoratului școlar al județului de care depinde școala, anexând recipisa Administrației Financiare în valoare de lei 140, sumă depusă în contul Monitorului Oficial și care reprezintă taxa pentru publicarea anulării și costul unui exemplar din Monitorul Oficial.

Inspectoratul școlar județean trimite lucrarea în original, direcțiunii școli primare respective, cu mențiunea că : «Se va elibera duplicatul cerut, dacă datele se găsesc în scriptele școlii și numai după ce se va face publicarea anulării».

Directorul sau directoarea școlii înaintează Inspectoratului școlar județean, în termen de cel mult 3 zile, raportul cu privire la situația petiționarului, însoțit de recipisa de plata taxei, pentru publicarea în Monitorul Oficial și un concept de publicație, în două exemplare, pe câte un sfert de coală de hârtie, cu următorul cuprins :

MINISTERUL EDUCAȚIUNII NAȚIONALE

Școala primară

Anulare de certificat (sau adeverință)

Certificatul (adeverința) de nr.

din eliberat (ă) de direcțiunea școlii primare
..... elevului (elevei)

DIRECTOR,

(Se aplică sigilul școlii.)

Una din publicații va fi timbrată cu 2 lei, timbru fiscal și 2 lei, timbru de aviație.

Inspectoratul școlar județean reține un exemplar de publicație la arhivă (pe cel netimbrat) și face adresă direct la Monitorul Oficial pentru a se publica anularea certificatului sau adeverinței, în baza recepsei de plata taxei și a publi-

cației, cerând ca exemplarul din Monitor, în care se va publica anularea, să se expedieze școlii primare respective.

După ce școala primește exemplarul de Monitor Oficial, eliberează duplicatul.

Aceasta va avea cuprinderea identică cu a certificatului sau a adeverinței pierdute și va purta pe el, la loc vizibil, mențiunea cu cerneală roșie: «Duplicat, eliberat conform ordinului nr. _____ din _____ al Inspectoratului școlar al județului _____.»

Această mențiune va fi semnată de directorul școlii cu cerneală roșie, aplicându-se și sigilul.

Școala primară face convenita notare în matricolă, la partida respectivă, că a eliberat duplicatul în baza ordinului nr. _____ din _____ al Inspectoratului școlar județean _____ și că publicarea s'a făcut în Monitorul Oficial nr. _____ din _____ apoi încredințează exemplarul de Monitor celui interesat, odată cu duplicatul.

Veți pune în vedere directorilor de școli primare să lucreze cu toată atențiunea, dând datele exacte, după matricola și scriptele școlii, cunoscând că orice eroare sau omisiune, care ar schimba situația școlară de fapt a solicitantului, poate fi socotită ca fals în acte publice.

În formularele de publicații, ca și în rapoarte, se va preciza dacă certificatul pierdut era de absolvire a 4 clase primare (de absolvirea a 5 clase primare după legea dinainte de 1924), sau de absolvire a cursului primar complet (7 clase.)

Lucrările acestea se vor face cu toată urgența, spre a nu se întârziă, producându-se prin aceasta neajunsuri solicitanților.

În orice caz însă, corespondența se va purta numai pe cale oficială, nefiind îngăduit inspectoratelor școlare sau direcțiilor de școli a o încredința celor interesați.

Director General,
Stanciu Stoian.

Subdirector General,
Indescifrabil.

Nr. 3323—1940. **Colaborare între școală și străjerie.** Comunicăm mai jos circulara Nr. 58193—1940 a M. E. N., pentru a lua cunoștință și conforma întocmai de către cei în cauză:

Domnule Inspector,

Ministerul Educației Naționale de acord cu Straja Țării, în scop de a asigura o cât mai strânsă colaborare între aceste două instituțiuni, au stabilit următoarele norme:

— Directorii sunt răspunzători de bunul mers al străjeriei; vor da ajutorul moral și material, fără a intra în chestiunile tehnice ale străjeriei, care sunt stabilite și executate prin comandantul stolului respectiv.

— Programul străjeresc de Sâmbătă se va stabili în consiliul săptămânal al stolului, cu participarea întregului corp didactic al școlii, fixându-i-se fiecărui membru al corpului didactic partea sa de contribuție.

— În programul zilei de Sâmbătă nu se poate introduce nici o altă materie de învățământ (afară de muzică și gimnastică, care se execută atât cât este prevăzut în programul străjeresc).

— La școlile cu regim de internat, programul străjeresc propriu zis se va executa Sâmbăta dimineața, iar după amiază, tot în cadrul activității străjerești, se va face ordine, curățenie și baie.

— La școlile profesionale și industriale, Sâmbăta, nu se vor executa lucrări și comenzi din ateliere, socotite drept program străjeresc.

— Echipele de străjeri(e) ce lucrează Sâmbăta la diferite instituții sau ateliere, vor fi conduse și supravegheate de membrii corpului didactic neștrăjeriți, în cazul că stolul nu are comandanți suficienți.

— Străjerii sunt opriți de a executa programe la serbări organizate de alte instituții decât școala și Straja Țării.

— Programele pentru sărbătorile naționale vor fi întocmite și executate numai în cadrul Străzii Țării.

— Străjerii în vârstă de peste 18 ani, indiferent în ce clasă s'ar afla, se încadrează și execută programul străjeresc la unitatea școlii, în cadrul căruia vor face și pregătirea premilitară.

— Comandanții străjeri, membrii corpului didactic, cărora li s'a încredințat conducerea de centurii, precum și acei ce au diverse atribuțiuni în executarea programului străjeresc, sunt obligați să fie prezenți cu punctualitate la program. Cererile de concediu pentru ziua de Sâmbătă pentru membrii corpului didactic prevăzuți în programul străjeresc al săptămânii respective, se acordă numai cu avizul comandantului străjer imediat superior.

— Frecvența străjerilor la programul străjeresc este obligatorie ca și pentru celelalte zile de cursuri. Pentru absențele nemotivate se vor aplica sancțiunile legilor și regulamentelor școlare.

— Organele de control ale Ministerului Educației Naționale sunt obligate să controleze Sâmbăta frecvența și participarea corpului didactic și elevilor la programul străjeresc. Constatările făcute vor fi raportate direct Ministerului Educației Naționale.

— Organele de control ale Străzii Țării au dreptul să viziteze școlile primare în orice zi de activitate școlară. Numărul de ore școlare, suspendate pentru vizita străjerească, se vor completa în Sâmbăta următoare. La școlile secundare vizitele se vor face numai Sâmbăta.

— In cazul când organele de control ale Străzii Țării constată că o școală este închisă fără aprobarea Ministerului Educației Naționale, vor raporta cazul Comandamentului Străzii Țării, care va seziza Ministerul.

— In aceeași localitate, comandantul(a) de cohortă sau le-giune, are dreptul să repartizeze pentru ziua de Sâmbătă, comandanți(e) străjeri(e) dela o școală la alta, în scopul de a asigura la toate școlile executarea programului străjeresc.

— Comandanții(ele) de cohortă, fiind obligați să controleze Sâmbăta unitățile în subordine, sunt dispensați de prezența lor la stolul școlii respective.

— La ridicarea și coborirea Pavilionului Național, sunt obligați să participe, cu rotație, un număr de membrii ai corpului didactic, desemnați de directorul școlii respective. Comandanții(ele) străjeri(e) vor purta obligatoriu uniforma străjerească, ceilalți membrii ai corpului didactic, în special doamnele, în ținută sobră impusă de solemnitatea acestui ceremonial.

— Uniforma străjerească este obligatorie pentru întreg învățământul. Costumul național uniformizat, acolo unde este posibil, înlocuiește uniforma străjerească. Numai în clasă și la lucru, în ateliere și tabără, se admite șorțul albastru pentru fete, iar pentru băieți halatul scurt albastru (după modelul dat de Straja Țării).

— La toate cantinele școlare, serviciul se va face pe cuiburi (nu individual).

— Pentru buna reușită a marilor serbări străjerești și a zilei de 8 Iunie, se va asigura colaborarea tuturor și se va pune o grijă deosebită în pregătirile recomandate de Straja Țării.

— Toate competițiile și concursurile sportive se vor executa după normele și controlul Străzii Țării.

— La cererea Străzii Țării localurile de școli, disponibile în timpul vacanței, vor fi puse la dispoziție pentru colonii, în urma aprobării Ținutului respectiv.

— La toate consiliile inspectorilor școlilor primare și secundare ce au loc la Ministerul Educației Naționale, pe Ținut sau județ, când este vorba de probleme generate referitoare la tineretul școlar, va participa și câte un delegat din partea Străzii Țării (învățământul primar sau secundar, după caz) în scopul armonizării dispozițiilor școlii cu ale Străzii Țării.

— Corespondența privitoare la chestiunile școlare se va adresa numai Ministerului Educației Naționale, iar cea privitoare la chestiunile străjerești, Străzii Țării.

— Poliția străjerească în afară de școală, se va face de către elementele destinate de Straja Țării, care în mod obligator

vor fi ajutate, după o proalabilă înțelegere, de către directorii de școli și corpul didactic.

— Străjerii au voie să poarte părul tuns potrivit. Norme detaliate vor apare în Buletinul Străjii Țării.

Min. Ed. Naționale,
P. Andrei.

Com. Străjii Țării,
T. Sidorovici.

Pagina - Băncii

DARE DE SEAMĂ

a Consiliului de Administrație a Băncii Pop. «Invățătorul Sălăjan» și a «Societății de ajutor» din Zalău, asupra operațiilor pe anul 1939, către a VII-a adunare generală ordinară din 4. V. 1940,

Onorată Adunare Generală,

conform mandatului primit în ședința consiliului de administrație ce a avut loc în ziua de 25 Februarie a. c. și în lipsa Directorului Băncii noastre DI Inspector șc. județean V. Pupăză care se află concentrat, a revenit subsemnatului sarcina de a vă prezenta socoteala activității noastre pe anul 1939.

Onorată Adunare Generală,

banca noastră, cu încheerea anului 1939 împlinește o activitate de 6 $\frac{1}{2}$ ani, activitate marcată din punct de vedere material, prin cifrele comparate ce vă voi expune, iar din punct de vedere moral marcată prin descătușarea membrilor ei din mrejele umilitoare la care era expusă tagma noastră dascălească, până la înființarea băncii.

Vă voi înșira aci an de an, următoarele date:

Numărul membrilor		Capital social		
Pe anul:	Inscriși:	Retrași:	Subscris:	Retras:
1933	252	—	1007000	—
1934	57	—	407000	—
1935	42	1	122000	7000
1936	—	4	—	33000
1937	31	13	183000	62000
1938	30	15	196000	74000
1939	19	13	69000	86000
Majorări de cap.	—	—	1265000	—
Total: 431		46	3249000	262000

Ca o concluzie finală, puteţi vedea că No. membrilor băncii an de an a crescut prea puţin faţă de aşteptările noastre şi No. total al învăţătorilor pe judeţ.

Astăzi aveam un număr de 385 membrii cu un capital social subscris de Lei 2.987.000, iar vărsat de Lei 2.886.324.

Nu este timpul, nici locul, să analizăm aci cauza care a determinat acest fenomen.

Fapt cert este că, din efectivul judeţului întreg de 803 învăţători, avem înscrişi ca membrii la bancă un număr numai de 385 colegi învăţători.

Asociaţia noastră Judeţeană în dorul de a vedea într-o continuă evoluţie de prosperare materială şi morală pe membrii ei, în deplin acord cu conducerea Băncii şi o colaborare sinceră cu oficialitatea şcolară judeţeană, a sesizat această problemă pe care comparând-o cu situaţia altor judeţe, pe de o parte, iar pe de altă parte ştiut fiindcă «In unire stă puterea» a ajuns la concluzia ca toţi membrii asociaţiei noastre să facă parte ca membrii şi din Banca noastră.

În acest scop adunarea generală a Asociaţiei noastre trebuie să aducă o hotărâre în merit, iar noi Banca, îi vom primi pe toţi cu braţele deschise.

Ca urmare celor ce preced, urmează D-lor ca în restul ordinii noastre de zi, să încadrăm această hotărâre a asociaţiei noastre care trebuie adecvată în stricta conformitate cu dispoziţiunile statutare şi răsplătită după cum se cuvine din partea noastră.

Onorată Adunare Generală,

Pentru cristalizarea activităţii Băncii şi a societăţii de ajutor pe anul 1939 să-mi permiteţi a Vă înfăţişa situaţia conturilor pe categorii :

I. Banca.

II. Societatea.

Mişcarea membrilor

	Membrii :	Cap. subscris :	Vărsat :
La 1 Ianuarie 1939 erau :	379	2.899.000	2.652.071
Inscris în cursului anului :	19	174.000	811.929
Total :	398	3.073.000	2.964.000
Retaraşi în cursul anului :	13	86.000	83.676
La 31 Dec. 1939 erau :	385	2.987.000	2.880.324

Rolul de Credit :

Împrumuturile la bancă pe anul expirat 1939 se prezintă astfel :

La 1 Ianuarie 1939 erau de	Lei 3.876.855
Acordări de noi împrumuturi s'au făcut pe timpul dela 1 Ian.—31 Decemvrie 1939 suma de	Lei 4.511.251
Total debit	Lei 8.388.106

Achitări și efecte scoase din portofoliu pentru a fi scontate	Lei 5.002.575
Soldul contului pe 31 Decemvrie care sumă este împrumutată la 215 debitori.	Lei 3.385.531

În cursul anului, Institutul Național al Cooperăției, prin Banca Federală «Sălajul» din Șimleul-Silvaniei ne-a deschis un credit pe scont de portofoliu la Agenția Băncii Naționale din Șimleul-Silvaniei de Lei 2.000 000, din care pe măsura trebuințelor am scontat 27 cambii în valoare de

Lei 860.100

Am achitat acoturi în cursul anului

Lei 87.400

deci soldul contului efecte scontate pe 31 Dec. 1939 era de

Lei 772.700

la care se mai adaugă soldul contului împr. de

Lei 3.385.531

Totalul plasamentului nostru pe 31 Decembrie 1939 este de

Lei 4.158.231

care sumă se găsește împrumutată la 215 debitori, cari repartizați după mărimea sumelor ce dețin se prezintă astfel :

61 debitori cu împrumuturi până la 6000	Lei 197.928
43 » » » dela 6001—10.000	Lei 359.642
93 » » » » 10.001—50.000	Lei 2.259.311
15 » » » » 50.001—100.000	Lei 1.009.850
3 » » » » 100.001—în sus	Lei 331.500
<u>215</u>	<u>Total Lei 4.158.231</u>

Sumele împrumutate și deținute la 31 Decemvrie 1939 sunt : ce-l mai mic împrumut Lei 400, iar cel mai mare 115.000 Lei.

După scadență se prezintă astfel :

203 debitori cu Lei 4.025.951 la curent iar 12 debitori cu Lei 132.280 expirate. Împrumuturile expirate sunt deținute de către pensionari sau învățători plecați din județul nostru.

Domnilor Membrii,

Spre a cunoaște mai bine mișcarea operațiunilor noastre pe anul expirat, vom analiza fiecare cont în parte din activul

și pasivul bilanțului nostru încheiat la 31 Decembrie 1939 care însumează la activ un total de Lei 5.294.151 și se prezintă astfel :

Activ :

1. *Contul Cassa*, cu un sold debitor de Lei 221.465 reprezintă numerarul aflat în casă pe acea dată.

2. *Depozite Instituții*, de reprezintă suma ce o avem, Lei 175.237, depusă la Federala «Sălajul» Șimleul-Silvaniei.

3. *Efecte Publice*, cu un sold de Lei 89.210 reprezintă valoarea titlurilor ce le are banca pe valoarea reală.

4. *Participațiuni*, reprezintă capitolul social subscris de banca noastră la: Institutul Național al Cooperației Lei 50.000, vărsat 35.112. Banca Federală «Sălajul» Șimleul-Silvaniei, subscris 40.000, vărsat 40.000 = 75.112.

5. *Împrumuturi*, cu un sold de Lei 4.158.231. din care în portofoliu 3.385.531, iar 772.700 scontate se prezintă după cum se specifică la capitolul «rolul de credit.»

6. *Diverși Debitori*, cu un sold de Lei 11.138 reprezintă datorii față de bancă datorate de diverși.

7. *Dobânzi Datorate*, cu un sold de Lei 10.242 reprezintă dobânda restantă asupra împrumuturilor expirate până la 31 Decembrie 1939.

8. *Asociați*, cu un sold de Lei 100.676 capitolul subscris și nevărsat până la 31 Decembrie.

9. *Tabloul Agricol*, cu un sold de Lei 1.400 reprezintă valoarea a 14 tablouri nevândute.

10. *Imobil*, cu un sold de Lei 427.765 la 31 Dec. În anul 1939 s'a amortizat din valoarea lui cu suma de Lei 13.000 în afară de cota ce se dă din beneficiul net.

11. *Mobilier*, valoarea mobilierului rămas pe ziua de 31 Dec. după ce a fost amortizat în anul 1939 cu suma de Lei 3010

	22.200
Total activ	Lei 2294.151

Pasivul se prezintă astfel :

1. *Capital Social subscris*, cu suma de Lei 2.987.000 de cei 385 membrii societari.

2 *Fond de Rezervă*, la 1 Ianuarie 1939 era de Lei 128.450 Alocat din beneficiul net al anului 1938 Lei 7.580. Din taxa

de înscriere încasată în cursul anului 1.900. Dobânda egală cu a depunerilor pe 1939 Lei 5470 = 143.400.

3. *Fond Cultural*, Sold la 1 Ianuarie 1939 era de Lei 45260. Din beneficiul anului 1938 alocat Lei 6745. Dobândă pe anul 1939 ca la depuneri Lei 2095 = 54.100.

4. *Fond Efecte Publice*, cu un sold de Lei 7000 pentru acoperirea eventualelor pierderi la efecte.

5. *Fond de Prevedere*, cu un sold de Lei 8.200 pentru acoperirea eventualelor pierderi.

6. *Fond Imobil*, amortizarea imobilului Lei 110.986.

7. *Fond Dobânzi Datorate*, cu un sold de Lei 10.242 pentru evidența dobânzilor restante.

8. *Credite dela Organizații Cooperatiste*, cu un sold de Lei 772.700 reprezintă creditul acordat pe scont de portofoliu.

9. *Diversi Creditori*, cu un sold de Lei 61.350 reprezintă diverse sume datorate de bancă.

10. *Dividende*, cu un sold de Lei 10.816 reprezintă dividendele neincasate până la 31 Dec.

11. *Dobânzi Reportate*, cu un sold de Lei 48.335 reprezintă dobânzile încasate pentru anul 1940.

12. *Depuneri spre fructificare*, cu un sold de Lei 813.771 reprezintă sumele depuse de cei 42 depunători.

13. *Fond de ajutor*, Sold la 1 Ianuarie 1939 Lei 65.098
Alocat în cursul anului Lei 13.425

Total Lei 78.523

Acordat ajutoare în cursul anului de Lei 28.500 și amortizat taxa pentru vizitarea de către comisia medicală a celor ce au cerut înscrierea ca membri Lei 13400, deci în total Lei 41.900 = 36623.

14. *Fondul Restit. Cotizațiilor*, se prezintă astfel: Sold la 1 Ian. 1939 Lei 46.617. Alocat în cursul anului Lei 6058. Dobândă pe 1939 egală cu a depunerilor 1585 = 54260.

15. *Contul Cotizații de ajutor* se prezintă astfel: Sold la 1 Ianuarie 1939 erau de Lei 750. Incasări în cursul anului Lei 211.350. Total credit Lei 212.100. Acordări de ajutoare pentru decese Lei 134.250 = 77.850.

16. *Profit și pierdere*, cu un beneficiu net, care propunem să fie repartizat conform art. 68 din statute astfel:

10 ⁰ / ₀	Fondului de Rezervă	Lei	9755	
5 ⁰ / ₀	» Cultural	Lei	4878	
74 ⁰ / ₀	Dividende 2,50 ⁰ / ₀ capitalului social vărsat	Lei	72117	
8 ⁰ / ₀	Fondului imobil	Lei	7878	
3 ⁰ / ₀	» de pensii	Lei	2925 =	97.553
100 ⁰ / ₀	Total pasiv	Lei	5.294.151	

Societatea de ajutor

În cursul anului 1939 am avut două cazuri de decese și anume: Maria Budea soția inv. Simion Budea din Hodod și Elisabeta Silaghi, soția inv. Silaghi Ioan din Căpleni. S'au achitat ajutoarele convenite în sumă totală de Lei 114.767.

În afară de acestea cazuri de decese, a mai fost a lui Șimon Vasile, soțul inv. pens. Irina Șimon din Căuaș, care nefiind la curent cu plata cotizațiilor către societate, cererea de ajutor a fost respinsă, deci nu i-s'a acordat ajutorul de deces. Această respingere s'a făcut după ce am luat avizul jurisconsultului băncii noastre, Dl. Dr. Ionel Ciobanu.

Din fondul de ajutor, în cursul anului, s'au acordat următoarele ajutoare:

1. Dlui Olaru — Unguraș, Lei 5000.
2. Dlui Alexandru Filimon — Sudurău, Lei 500.
3. Dlui Ioan Coste — Gherla, Lei 3000.
4. Fraților Leontin și Ludovica Farcu ajutor conform hotărârii adunării generale din anul 1939, Lei 20.000.
5. Am amortizat tot din Fondul de ajutor sumele achitate comisiei pentru vizitarea membrilor ce au solicitat înscrierea ca membrii, conform hotărârii adunării generale anterioare, Lei 13.400.

În total s'au plătit ajutoare din fond, Lei 41.900.

Onorată adunare generală,

Cu conștiința că ne-am făcut pe de-antregul datoria în aceste timpuri grele, ne prezentăm astăzi în fața Domniilor-Voastre și Vă rugăm să cercetați cu atențiune întreaga situație și după ce veți asculta și raportul Comisiei Cenzorilor, să binevoiți:

1. A aproba bilanțul, contul de profit și pierdere, precum și repartizarea beneficiului net, așa cum vi s'a prezentat.

2. A da Consiliului de administrație descărcarea de gestiune sa pe anul 1939.

3. A vă pronunța asupra tuturor chestiunilor cuprinse în ordinea de zi, care interesează bunul mers al instituției.

În fine Vă mulțumim tuturor pentru participare la această adunare generală și Vă zicem din tot sufletul: Bine a-ți venit și «Sănătate».

Preș. Cons. de Adm.
Petre Popescu.

Raportul Comisiei de Cenzori
către adunarea generală din 4 Mai 1940

Onorată Adunare Generală,

Subsemnații, cenzori ai Băncii Populare «Invățătorul-Sălăjan» ne-am prezentat azi 23 Martie 1940 pentru verificarea operațiunilor efectelor de bancă în anul 1939. Cu acest prilej am verificat și bilanțul precum și contul de profit și pierdere încheiate pe ziua de 31 Decembrie 1939.

Ținem să mulțumim adunării generale pentru încrederea ce ne-a acordat și propunem, ca după ce va soluționa chestiunile menționate mai jos, să aprobe bilanțul, contul de profit și pierdere, repartizarea beneficiului net, dând descărcare Consiliului de Administrație de gestiunea sa.

Chestiunile ce ar comporta o grabnică soluționare, după părerea noastră, sunt:

1. Reglementarea Societății de ajutor mutual în așa fel încât să-i fie asigurată, dacă nu se poate mărirea numărului membrilor, atunci cel puțin să fie asigurată menținerea numărului lor actual. Ne permitem a menționa, observațiunile făcute de noi cu privire la aceasta chestiune în procesul nostru verbal încheiat la 19 Decembrie 1939.

2. Incasarea cât mai grabnică a sumelor indicate pe conturi și valori precum urmează:

a) Diverși Debitori — — — — — Lei 11.138

b) Dobânzi datorate dela debitori — — — Lei 10.242

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

D. C. M. S.

Președinte,
Ioan Codreanu.

Membrii,
Valeriu Oșanu.
Iuliu Cărpineanu.